

Izhaja
ob četrtkih
Uredništvo in
upr. v Ljubljani,
Dunajska c. 29/I.
Pošt. predal 345
Rač. pošt. hran. v
Ljubljani 15.393.

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN TEDNIK ZA POUK IN ZABAVO

Posamezna
štev. 2 Din

Naročnina 1 leto
80, 1/2 leta 40, 1/4
leta 20 Din. V Ita-
liji na leto 40 lir
v Franciji 60 Fr.,
v Ameriki 2 \$.

IV. leto

V Ljubljani, dne 10. novembra 1932

Štev. 46

1500 let molka

Kraji, ki so zaprti ne samo ženskam, nego tudi
živalim ženskega spola. — Največja knjižnica
sveta, ki je še ni videlo posvetno oko. — Vse
jezike sveta bi znali govoriti, pa molče

Piše A. Farrard.

Athoški
menih

Na desni
zgoraj:

Vsakdanja
molitev

Na desni
spodaj:

Star
puščavnik
v komaj
dostopni
athoški
votlini.

Kjer prebiva
nepretrgoma
že 30 let

Letos petlet sem potoval na Grško. Svet je namreč vzburla senzacijska vest, da se menihi na gori Athosu pripravljajo, da zapuste svoje tisočletne naselbine in samostane in da se preselijo v samoto tibetske planote. Vzrok? Nastop grških oblasti, ki so zahtevale od uprave meniške države davke in druge dajatve, vrhu tega pa tudi vpogled v njihovo organizacijo in primeren vpliv v upravi. Izselitev bi se torej izvršila iz protesta — — —

In ker so prebivalci athoške gore o vseh podrobnostih te nameravane izselitve vztrajali v tistem molku, ki vlada na malem egejskem polotoku že celih 1500 let, ni ostalo drugega, kakor da človek na lastne oči pogleda, kaj je s te stvarjo.

Malce tri mesece je trajalo, preden sem srečno zaključil korespondenco z Athosom. Dobil sem pismo na pergameni z umetniško izrisanimi črkami, kakršne se vidijo na srednjeveških listinah. In naposled je prišlo še dovoljenje, da si smem ogledati meniško državo, a samo za — šest ur! Pismo se je končalo s pozivom: »Obnašaj se spoštljivo in molči!«

Hagion Oros — Sveta gora — Athos se je kopala v mladem jutranjem solncu, ko sem prišel v Karyaes. Če ne bi vedel, da imajo tu miroljubni menihi že 1500 let svoje domovanje, bi mislil, da stojim pred vrati močnega trdnjave bojevitiga naroda. Zakaj vse naokoli po gorskih vrhovih, po pobočjih in hotimih se širijo sama samostanska mesta, in vsa so ograjena z zidovi in stolpi, da spominjajo na prave trdnjave. Dvajset ali še več jih je.

Molče preišče menih, ki stoji na straži v luki, došlega gosta. Zelo natančno preišče. Neverjetno natančno. Šele dosti potem človek izve, da je ta preiskava zato toli natančna, ker se

mera menih prepričati, ali je tujec res moški. Zakaj leto za leto se poskušajo žurnalisti vseh narodov vtihotapiti v moških oblekah na sveto goro. Toda Athosa ne sme videti žensko oko, nečista noga ženskega bitja ne sme prestopiti praga athoških samostanov. Vse, kar je žensko, je utelešen greh — — —

Zato so šli na Athosu še dalje. Sploh nobeno bitje ženskega spola ne sme na sveto goro! Eden izmed samostanov je to prepoved prekršil, ni še dolgo tega. Zaradi varčevanja je začel rediti kure. Takrat je prišlo do znamenite kurje vojne. Junaško kakor vojaki so se odpravili menihi sosednjih samostanov nad posvelnjaške tovariše. Pa jim ni bilo dovolj, da so se grešni bratje udali: pravoverni so vztrajali na tem, da je treba vse domače živali ženskega spola poklati. In na Athosu ni bilo prej miru, dokler ni bilo konec vseh pregrešnih kokoši.

Zato pa mora meniško mesto naročati mleko za vsakdanje potrebe svojih prebivalcev iz Švice, odkoder ga uvažajo kondenzirano v skatlah. Tudi kravam in kozam je namreč dostop na sveto goro strogo prepovedan.

Sicer pa konzum mleka ni velik, kajti večini athoških menihov so predpisane kot edina dovoljena hrana kruh in olive.

Da se duhovni bratje ravnaajo pod predpisih, skrbje tako imenovani »kenobiji«, athoški zakoni, ki so napisani na kozlovske kože in spravljani v Karyaesu.

Vsak dan opoldne roma dvajset zastopnikov samostanskih gradov iz svoje rezidence v Karyaesu gor v

Tramovi za novo kapelico
Menihi opravljajo tudi
tesarska dela

Protaton, kjer se posvetujejo o dobrem in zlem, o upravi in postavah Athosa. Saj pa je tudi dosti stvari, ki jih je treba na tej gori upravljati!

Zato se tujec ne more dovolj nadejati, ko gleda, kako neverjetno lepo so ohranjena pota, ki drže na gor, kako skrbno so urejeni vrtovi, kako dobro obdelana polja, ki so jih vsekali athoški menihi v skalnata pobojča, in kako snažne, čiste in udobne so hiše, v katerih prebivajo.

Vsak teh samostanskih gradov je mesto zase: zvečer zapro vrata in puste zunaj samo brate, ki prostovoljno ali pa iz pokore prekleče noč zunaj na skali. Čeprav so hiše in celice enostavne in preproste, preprostejše od marsikaterih srednjeveških samostanskih izb, izdajajo te hiše vendarle skrbno roko in dober okus. Vsak samostan ima po eno ali tudi več delavnic. Zakaj predpis je, da morajo athoški menihi vse stvari, ki jih potrebujejo za vsakdanje življenje, sami napraviti. Da nič, prav nič ne dobe iz pregrešnega sveta — — —

V predilnicah sede belobradi možje za preslico — mladi pa tko grobo raševino za črne in bele meniške kute. Tudi leseno posodo, hišno orodje in lesene sandale skobljajo in stružijo menihi sami. Iz delavnic se ves dan čuje ropot orodja — nikoli pa človeški glas.

Predpisane so tudi delovne ure in molitve — kakršno stopnjo je pač dosegel meniški brat na poti do »združitve z božjim duhom« — do edinega smotra, ki ga hoče na tem svetu doseči. Predpisani so posti in bičanja in tri ure spanja na noč.

Nekatere skupine menihov žive v strogi skupnosti. Pri njih nima prior nič več pravic kakor najmlajši novinec. Prav tako ko drugi tolče in obsekava kamen za novo hišo in prav tako kakor drugi bratje mora opravljati pokoro. — Noben menih nima zasebnega premoženja.

Spet v drugih athoških samostanih prebivajo možje, ki so se prostovoljno umeknili v samoto; z nekaj denarja so si kupili ali pa najeli celico, kjer hočejo v delu in molitvi preživeti dni, ki so jim še namenjeni. Leti se tudi ukvarjajo z umetnostjo in znanostjo in so edini, ki so ohranili spomin na pregrešni svet onkraj svetle gore. Njih strožji bratje jih nič posebnega ne spoštujejo. Za njihovimi zidovi je — pravijo — skrita največja, najzanimivejša in najpopolnejša knjižnica sveta. Bajе imajo spravljene tudi dva tisoč let stare umetniške dragocenosti — zaklade z vseh polj umetnosti: knjige in umetnine, ki jih nikoli ne vidi posvetno oko. Na vprašanja pa menihi ne odgovarjajo.

Kakšni so ljudje, ki tu gori žive? Možje z vseh delov sveta, vseh slojev. Kdor stopi v samostan, odloži ob vstopu posvetno obleko in z njo tudi svoje ime in vse svoje spomine. Če bi ti ljudje govorili, bi čuli na Athosu vse jezike sveta. Največ je Turkov, Rusov in Grkov. Athos je poslednje pribežališče mnogih obupancev — in baje tudi drugih ljudi.

Najtrše in najbolj asketsko pa žive samotarji v skalnatih votlinah svetle gore. Večina teh samotnih votlin so zaprte vsakemu tujcu, nekatere celo tudi samostanskim bratom. Njih prebivalci se spuščajo z vrvmi čez skalnate previse nizdol, da morejo živeti kar najbolj ločeno od sveta. Stari belolasi samotarji že po več desetletij niso zapustili teh jam — košare s kruhom in sadjem jim prinašajo njihovi bratje z življenjsko nevarnostjo.

Arheološke izkopine

Čudež egiptskih kraljevih grobov

Kako smo odprli grobnico kralja Tutankamena

Napisal Howard Carter

Četrtega novembra je minulo deset let, kar so odkrili grob egiptskega vladarja Tutankamena. V grobnici so našli predmete neizmerne zgodovinske vrednosti.

V našem članku nam popisuje Howard Carter, ki se mu moramo za ta odkritja zahvaliti, svečane trenutke, ko so reševali to tisočletno uganke. Njegov popis prinašamo z dovoljenjem Brockhausove založbe iz Lipskega, kjer je izšla njegova knjiga: »Tutankamen — kraljev grob«.

Naposled je prišel trenutek, da odpremo zapečatena vrata. Dogovorili smo se, da se snidemo ob dveh pred grobom vsi, ki se bomo svečanega odkritja udeležili. Skupaj bi nas moralo biti okoli dvajset. S četrtno zamudo smo se vsi zbrali. Slekli smo suknjiče in zlezli v poševni rov, ki je vodil proti grobnici.

V hodniku pred njo je bilo vse pripravljeno. Tako čuden je bil ta hodnik! Toda takrat na to še pomislili nismo. Le nekaj smo vedeli: Pred nami stoje zapečatena vrata, ki jih bomo zdaj odprli in s tem premostili tisočletja. Prišli bomo v bližino kralja, ki je vladal pred tremi tisočletji. Moji občutki so bili tako čudno zmene in roka mi je drhtela, ko sem prvič udaril.

Najprej sem poiskal leseni tram, ki je bil pritrjen počez čez vrata, in razkopal zunanjo plast drobnega kamena. Izkušnjava, da sem moral slednji trenutek obstati in prisluškovati, je bila prehuda, da bi jo bil mogel premagati! Ko sem po desetih minutah izkopal luknjo, ki je bila že precej velika, sem vtaknil skozi njo električno žepno svetiljko. Njen soj je odkril reči, ki so me osupile. Komaj meter od vrat sem zagledal nekaj, kar je segalo kakor daleč sem videl in zapiralo dohod v pravo grobnico. Biti je moral zid iz čistega zlata.

Ko sem izkopal še nekaj kamnov, je bila uganke zlatega zidu rešena. Stali smo pri vходу v kraljevo rakev. To, kar nam je zapiralo pot, je bila stena ogromne skrinje, ki so jo napravili zato, da bi varovala kraljevo krsto. Zdaj so tudi gledalci iz hodnika zagledali skrinjo v soju svetiljke. Ko smo odstranili kamen za kamnom in je bila zlata zunanja stran grobnice razkrita, smo nenadoma vsi začutili nepopisno razburjenje, da smo se tresli, kakor bi stali na na-

električni žici. Gledalci, ki niso bili zaposleni, še bolj. Mi smo bili dovolj zamoteni s skrbjo, kako bomo brez škode vdrli zlati zid.

Naposled smo tudi to delo opravili, izkopali poslednje kamne in pot v notranjost nam je bila odprta. Brez dvoma je bila to pot v pravi grob. Pred nami je stala velika pozlačena skrinja, kakršne so našli tudi v drugih kraljevskih grobovih. Bila je tako velika, da je izpolnila skoraj vso grobnico. Pozneje smo jo premerili. Dolga je bila pet metrov, široka tri metre trideset centimetrov in dva metra tri in sedemdeset visoka. Komaj toliko je bilo prostora ob stenah, da se je zrinil človek skozi, medtem ko je segal pokrov skoraj do stropa.

Od vrha do tal je bila obložena z zlatom in v stranicah so bila vdela čarobna znamenja iz leskečočega se sinjega lošča, ki naj bi jo varovala. Na tleh okoli nje so stala smrtna darila in na severni strani smo našli sedem čarobnih vesel, ki jih je kralj potreboval na potovanju čez podzemeljske reke. Hodnik ni bil okrašen, stene grobnice pa so bile poslikane s peščenimi podobami in napisi v pestrih barvah, vendar pa se je videlo, da so bili izdelani precej površno.

Te podrobnosti sem šele pozneje opazil. Tisti trenutek me je prevzemala le ena misel. Ali je rakev še nedotaknjena? Ali še niso vdrli vanjo tatovi in jo izropali? Na vzhodni strani so bila visoka krilna vrata sicer zapahnjena in zaklenjena, toda brez pečatov! Naglo sem odprl zapah in vrata odprl. Na drugi strani sem zagledal cel pečat! Sklenili smo, da zaenkrat pečatov še ne vlomimo, saj smo se prepričali, da smo po tisočletjih prvi, ki smo prišli v grob, in vedeli smo, da ne moremo priti dalje, ne da bi kaj pokvarili. Zdi se mi, da takrat tega niti želeli nismo, saj smo že pri vходу v grob čutili, da smo vsiljivi. Ta občutek je še povečal platneni mrliški prt, ki je pokrival notranjo skrinjo. Čutili smo, da stojimo ob grobu mogočnega kralja, ki smo mu dolžni spoštovanje. V vročinskih mislih smo že videli, kako odpiramo vrata za vrati in kako poslednja odpadne kralj sam. Oprezno in na moč tiho smo zaprli velika krilna vrata in šli dalje na drugi konec grobnice.

Tam smo na veliko presenečenje odkrili na vzhodni strani nizka vrata, ki so vodila v drugo sobo, ki je bila dosti tesnejša in nižja. Ta prehod ni bil ne zapahnjena, ne zapečaten. S prostora, kjer smo stali, smo v naglici natanko pregledali, kaj je v sobi. En sam pogled je bil dovolj in vedeli smo, da so v njej največji zakladi, ki jih skriva grob. Vhodu nasproti je stal najlepši spomenik, kar sem jih kdaj videl, — tako čudovit, da mi je zastal dih, ko sem ga videl! Sredi tega spomenika je bila velika, omari podobna skrinjica, obdana z zlatom. Okoli nje so stali štirje kipi boginje smrti, krasnih postav, z razprostrtimi rokami, tako prirodne in

žive v svojem držanju in toliko sočutja je bilo na njihovih obrazih, da se nam je že pogled nanje zdel skoraj bogoskrunstvo. Vse te boginje so varovale skrinjo. Dve sta gledali proti grobu, dve pa sta obračali glavi proti vzhodu, kakor bi pazile, da se ne bi vtihtapil v grobnico nepoklican gledalec. Toliko resnosti je bilo v tem spomeniku, da nisem mogel izpregovoriti besede. Najbrž so bili v tej skrinji vrči, ki jih uporabljajo pri balzimiranju.

V sobi je bilo še več drugih čudovitih predmetov. Toda takrat si jih nismo niti ogledali, tako nas je neprestano vlekle k ljubkim boginjam. Tik ob vходу je stal kip boga Anubisa s šakaljo glavo, oblečen v platneno obleko. Stal je na nekakšnih nosilnicah, za njim pa smo videli bikovo glavo na podstavku. Oba sta simbola podzemlja. Na južni strani sobe smo videli več črnih skrinj in zabojev, ki so bili vsi zaklenjeni in zapečateni, razen enega, kjer je bil na vratih upodobljen Tutankamen, stoječ na črnih leopardih. Na zadnji strani še več omar, pomanjšanih krsel iz pozlačenega lesa, ki so brez dvoma skrivale kipe mrtvega kralja. Sredi sobe, levo od Anubisa in bika je stala cela vrsta krasnih omar, iz slonovine in lesa, obloženih z zlatom in sinjim loščem. V eni izmed njih smo našli krasno pahljačo iz nojevih peres s slonovinastim držajem, tako trdno in dobro ohranjeno, kakor bi bila pravkar kupljena. Po sobi smo videli še precej majhnih ladij z jadri in vrvmi in na severni strani voz.

To sliko nam je pokazal prvi pogled v zakladnico. Koliko časa smo gledali vse te čudeže, ne vem, toda onim, ki so čakali na hodniku, se je zdelo, da nas ni bilo celo večnost. Samo po trije in trije so smeli vanjo in potem, ko sta prišla iz nje lord Carnarvon in Lacau, so šli drugi za njima: najprej lady Evelyn Herbert, edina dama, s sirom Williamom Garstinom in za njima ostali. Zanimivo je bilo gledati s hodnika, kako so se vračali. Vsem so žarele oči in nemotno so dvigali roke, kakor bi hoteli s kretnjami popisati čudeže, ki so jih videli in jih z besedami niso mogli izraziti. Da, ni jih bilo mogoče popisati in tudi če bi našli besede zanje, je bilo vendar razburjenje tako veliko, da jih ne bi bili mogli povedati. To odkritje je bil dogodek, ki ga nihče izmed prisotnih ne bo mogel pozabiti. Zdelo se nam je, kakor bi se bili udeležili pogrebne slovesnosti nedavno umrlega in pozabljenega kralja.

Četrta na tri je bila ura, ko smo stopili v grob in ko smo se vrnili čez tri ure, prepoteni, prašni in utrujeni na dnevno luč, se nam je zdela vsa dolina izpremenjena in čudno osvetljena. Iz teme smo se spet vrnili v prostost.

Pisalni stroj Woodstock

je v Ameriki najbolj iskana znamka. Tudi v Jugoslaviji, zlasti v Ljubljani, jih je že precej v rabi. Vsi se pohvalno izražajo o njem.

Generalno zastopstvo:

TIPKA, družba z o. z., LJUBLJANA
Gledališka ul. 8. - Tel. št. 29-70

O ljudeh in dogodkih

Človek brez imena

Kako je umrl kmet, ki so ga med vojno proglasili za mrtvega

Na nekem malem posestvu blizu Szegedina se je pred nekaj dnevi česil hlapec. Star mož, ki ga nihče poznal in ki je vedel, zakaj si je vzel življenje. Njegovo ime so izvedeli šele po smrti. Pisal se je Asztalos.

1914...

Njegovo življenje in njegova smrt je eden najpretnesljivejših romanov, kar jih je napisalo življenje. Zgodba majhnega moža, čigar smrt je bila čudno velika, zgodba kmeta Asztalosa. Leta 1914 je šel na vojno za ogrskega boga, za ogrskega kralja, za ogrsko domovino, kcs mesa za topove... Na milijone so jih poglani na mejo, da bi bilo dovolj hrane za štiri leta. Kmet Asztalos se je boril na ruski fronti. »V jeseni se vrnemo domov«, so rekli. Vesel je bil tega. Mlada lepa žena ga je čakala doma, žetev je zorela. Lepo bo življenje, ko pride spet mir...

Toda prišla je jesen in še zmeraj je divjala vojna. In prišla je novič in še ena... in še zmeraj so tulili topovi in padali ljudje. Še zmeraj so gnili živi ljudje v strelskih jarkih in mrtvi v skupnih grobovih...

1917...

Tedaj so kmeta Asztalosa nekega dne ujeli. Vlak je odpeljal njega in stotine drugih v veliko rusko zaledje. Ure in ure so se vozili po mogočni carjevi deželi, ne da bi slutili, da je pred razpadom. In med tem ko je desetero petrograjskih dni pretreslo svet, med tem ko je zavihrala rdeča zastava nad Kremlem, je živel ujetnik Asztalos v nekem zapuščenem gnezdu, kjer niso vedeli, kaj se godi po svetu.

Mlada žena doma na mali kmetiji pri Szegedinu že dolgo ni dobila nobenega pisma: Pogrešan...

1930...

Kmet Asztalos pa je še živel. Pogrešanec je preživel leta in leta v Rusiji. Že dolgo ni bil več ujetnik. In vendar ni vedel, da se je vse izpremenilo, še sanjalo se mu ni, kaj se je po svetu zgodilo. Le še edino hrepenje je gorelo v njegovem srcu in ga čim dalje bolj žgalo: Dom! Žena!

In tedaj je krenil Asztalos na pot. Ne proti zapadu. Tja se ni upal. Saj ni vedel, da ni več vojne. Potoval je proti vzhodu. Noge so ga bolele, toda prehodil je tisoče kilometrov, ki bi

mu bili, če ne bi bil Asztalos, ampak velik učenjak, prinesli slavo, denar in častna članstva mnogih zemljepisnih društev. Toda bil je samo neznanec, pogrešanec, ki o svetu nič ne ve in ki svet zanj ne ve.

Prepotoval je pol Sibirije in vso Kitajsko, po Daljnem vzhodu je hodil. Po brezkrainih stepah ruske brezmejnosti in preobljudenih kitajskih dolinah, kjer nosijo ljudje bele obleke, če jim umre človek, ki so ga ljubili. Asztalos je potoval do morja. Asztalos je prišel na ladjo, star zaboj, in garal, klet, dokler ga niso vrgli z nje. Potem je prišel na drugo ladjo. Asztalos se je vozil neskončno počasi po Rumenem morju do Singapora, kjer grmi črni premog v ladijske trebuhe. Asztalos se je vozil po Indijskem oceanu. Asztalos se je vozil skozi vroči pekel mrzlice pri Adenu in po Rdečem morju. Kmet Asztalos je videl Sueški prekop in Aleksandrijsko pristanišče. Kmet Asztalos se je vozil po Sredozemskem morju in po Jadranu. In kmet Asztalos je sedel nekega dne na vlak, ki je peljal proti Ogrski.

Dve leti se je vozil.

1932...

In potem, čez nekaj mesecev, je stopil star izmučen mož na malo kmetijo pri Szegedinu. Nihče ga ni spoznal. Prosil je za delo. Dobil ga je. Dolge mesece je delal. Izvedel je, da je lastnik posestva pogrešan že od začetka vojne. Da se je žena poročila z drugim. Da se je pogrešanec pisal Asztalos, so mu rekli.

In tedaj je šel tuji, stani hlapec, ki ga ni nihče poznal, in se obesil. Odrezali so ga in ga hoteli spet zbuditi k življenju. Toda vse je bilo zaman.

Dognali so njegovo ime. Asztalos se je pisal.

In ni hotel biti drugi zakonski sredi svoje žene na poti.

»Pas zvestobe«

Pariška senzacija

Redkokdaj je zbudil v Parizu kak dogodek toliko pozornosti, kakor zgodba mehanika Henrija Littiera, njegove žene in njenega »pasu zvestobe«.

Zgodba je res nevsakdanja. Littierova je ljubila svojega moža, toda to

mu ni bilo dovolj, ker je bil strašno ljubosumen. Šel je k nekemu ključavničarju in ga prosil, naj mu napravi železen »pas zvestobe«, kakršne so morale nositi v srednjem veku žene ljubosumnih vitezov. Za vzorec mu je pokazal original v nekem pariškem muzeju za srednjeveške mučilne priprave.

Ključavničar tega naročila ni hotel izvršiti. Zato je napravil Littiera sam tak pas iz pločevinastih ploščic in žice. In zvesta ženica si ga je opasala in ga nosila, čeprav jo je neznožno žulil.

Šele ko moževa ljubosumnost le ni hotela ponehati, ga je naznanila pri policiji. Pariz je imel senzacijo kakor že dolgo ne. Littiera so zaprli in pas zaplenili. Toda prišla je še večja senzacija. Namesto da bi bila žena vesela, da se je moža vsaj za nekaj časa odkrižala, je jela zanj prositi in ni odnehala, dokler ga niso izpustili. Pred vrati ječe ga je čakala s šopkom rož...

Dober odgovor

Na oknu neke trgovine je visel že več dni listek »Iščemo inteligentnega učenca«. Nekega dne pa je trgovec opazil, da je prišel mimo okna mlad fant, strgal listek in ga vtaknil v žep. Potem je stopil v trgovino.

»Zakaj si listek odtrgal?« ga je vprašal trgovec.

»Ker je zdaj odveč«, je mirno odgovoril deček. »Saj vidite, da sem že tu.«

Lep zgled sposobnosti in podjetnosti

Te dni sem hodil okoli Tabora, pa sem sklenil, da obiščem za spremembo novo ljubljansko kavarno »Tabor«. Zelo sem se razveselil, ko sem tam našel svojega starega znanca, lastnika kavarne g. Ivana Flerina. Kdo ne

pozna Ivana, bivšega plačilnega iz kavarne »Zvezda«? Dolga leta že deluje v kavarniški stroki in tako ni čuda, da si je pridobil sloves temeljitega strokovnjaka in poštenjaka. Krog njegovih znancev obsega domala vso Ljubljano in vsi, ki ga poznajo, ga cenijo.

Čas hiti, leta minevajo in človek si zaželi postati gospodar na svojem. Skromnost, varčnost in delavnost so našemu Ivanu omogočile, da je prevzel to dobro uvedeno in renomirano kavarno, ki jo je poprej vodil gosp. Krapš.

»Želel sem,« mi pripoveduje g. Flerin, »da bo kavarna »Tabor« pri otvoritvi popolnoma preurejena in moderno opremljena. Moji gostje morajo imeti vso udobnost, ki si je žele. Mislim, da sem ta namen kolikor toliko dosegel. Seveda pa je to zahtevalo mnogo, mnogo denarja, pa truda in potrpljenja.«

Če hočem biti iskren, moram priznati, da je kavarna res zelo lepo opremljena. Vse, pa prav vse je v njej novo, udobno in v duhu sodobnosti. Kajpada razpolaga kavarna tudi z vsemi glavnimi in boljšimi listi, domačimi in tujimi, z novim biljardom, šahi, kvartami in drugimi igrami. Tudi telefon ima.

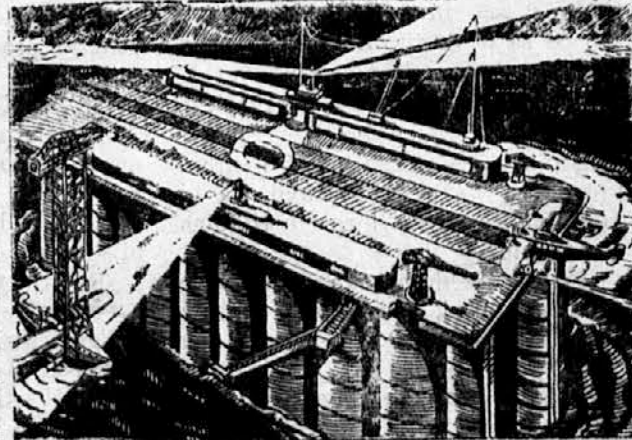
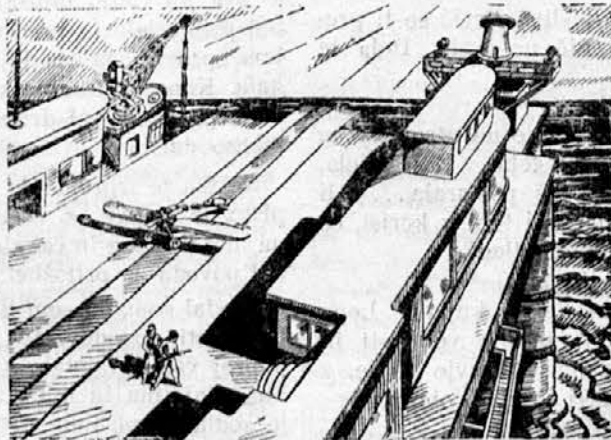
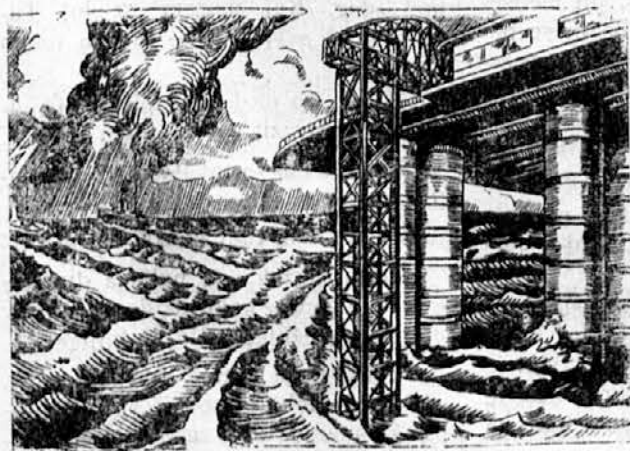
S posebnim užiteksem sem si ogledal kavarniško kuhinjo. Vzorna snaga in čistost, kakor da nisi v kavarni, nego v pisarni. Vse se kuha na plin.

Ko sem pohvalil močno črno kavo, je g. Flerin zadovoljno in ponosno dejal:

»Stojim na stališču, da mi bodo samo točna postrežba in prvovrstne pijske in jedi zagotovile stalne in zveste goste. V tem pogledu se nisem strašil nobenih izdatkov in mislim, da sem storil, kar mi je le bilo mogoče.«

Da, Ivan je pravi človek na pravem mestu.

Haka.

POLJUB je greh — ni greh!

Ce se dva poljubljata, se tretji veseli ali pa se hoče razpčiti od jeze, togote ali neveseljivosti — to je odvisno od temperamenta in od razmer. Dosti ljudi je že razmišljalo, kako je, če se dva človeka poljubita. In rezultati tega razmišljanja so —

Toda bolje bo, če sami presedite:

Pesnik Bernard Shaw pravi:

»Pravi poljub ne sme tako glasno zadoneti kakor topovski strel, toda njegov jek mora v sreih dalje odmevati.«

Profesor Foulger

zdravnik in docent na univerzi v Cincinnatiju:

»Ako hočemo priti do spoznanja, kaj je poljub, moramo preiskati osnove, ki na njem poljub temelji. Če bi vzeli kos rožnatih ustnic in jih preiskali pod drobnogledom, bi dobili y sto delih te ustnične snovi: 61 gramov vode, 0,7 grama beljakovine in globulina, 0,16 grama sluzi, 0,34 grama elastina, 33,2 grama kolagena, 0,082 grama fosfatov, 0,731 grama telesa, 0,45 grama kuhinjske soli, 0,04 grama klorovega kalija, 0,01 grama apna in manjše količine magnezijevega, železovega ali aluminijevega oksida in žvepla.«

Modrijan, ki prezira svet:

»Človek, ki je izumil poljub, je vreden najhujših muk, ki jih svet pozna. Zakaj vse trpljenje tega sveta, vsa nesporazumljenja, vsi boji, vsa zloba, zavist in nevoščljivost, vse gorje izvira iz prvega poljuba!«

Brevir za amaterje,

nova knjiga o flirtu, ki pravkar doživlja v Ameriki milijonske naklade, daje pred vsem praktične nasvete:

»Kako naj poljubljam? Ustnice morate malone popolnoma zapreti, potem se rahlo nagnite naprej, z glavo, ne z živcem. Dobro pomerite! Ustnice pridejo skupaj — oči se sklenejo — srce se odpre — duša se zavihli čez viharje, trpljenje in neveseljivosti vsakdanjega življenja — nebe-

sa se odpro — svet se razleti pod vašimi nogami kakor meteor na nočnem svodu — srce pozabi vse bridkosti — in naučili ste se umetnosti poljubljanja. Brez hrupa in šuma, brez razburjenja.«

Mlada ruska žurnalistika meni:

»Poljub ukrasti je prirodno. Poljub kupiti je neumno. Svojo ženo poljubiti je dolžnost spodobnosti. Grdo žensko poljubiti je galantno. Staro

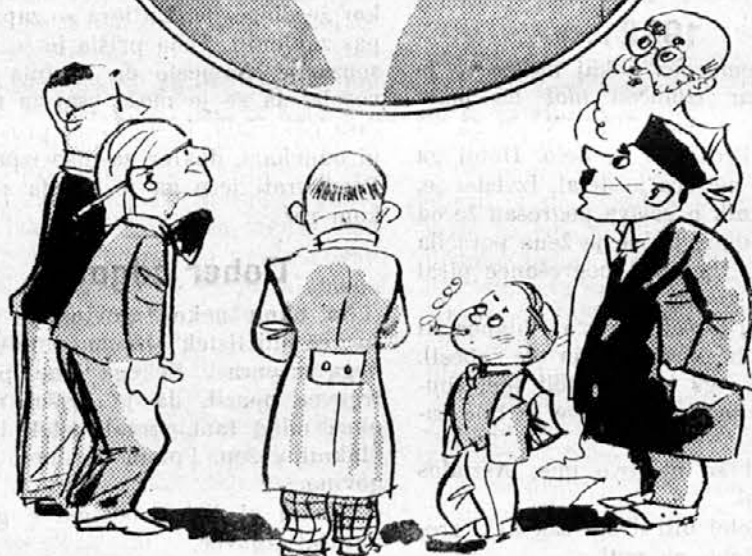
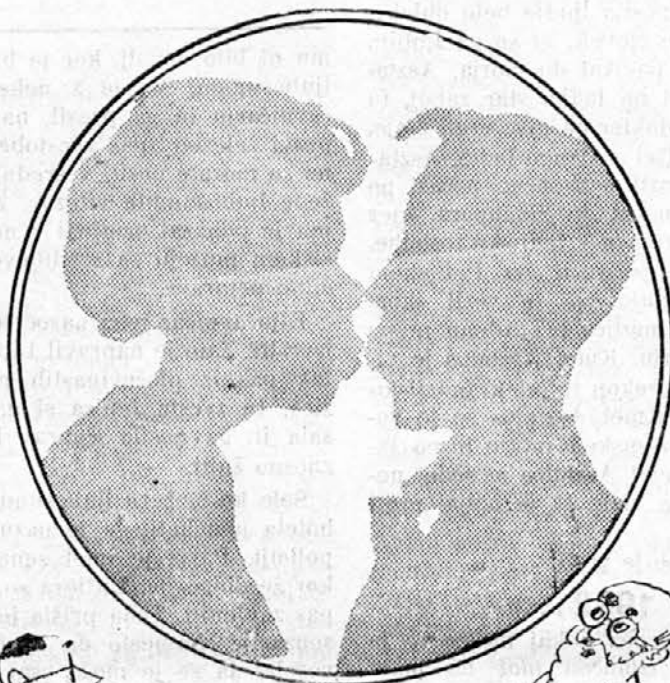
damo poljubiti je samopremagovanje. Mlado, zalo dekle poljubiti je — nekaj čisto drugega. Bogato leto poljubiti je hinavstvo. Taščo poljubiti je sveta daritev.«

Mož, ki je napisal štirinajst knjig o ljubezni,

dr. Josiah Oldfield, geveer kajpada tudi o poljubu. Takole pravi:

»Iskren poljub med bratom in sestro je v primeri s popolnim poljubom kakor svež kruhek brez surovega masla.«

Dverjan lahko spoštljivo in ponižno poljubi roko svoje kraljice — na enak način se dotekneta dve ledeni

Zakonska pritožna knjiga

Napisal H. Wagner

Le tisti, kdor še ni poročen, bo mogoče trditi, da ljubezen nima sličnosti z vojno. Ta sličnost se kaže v tem, da ljudje v ljubezni (za dobe zaroke) ločeno korakajo, zato pa se potem (v zakonu) združeno bijejo.

Tega zastran bitke seveda ne gre doslovno razumeti. Toda čeprav se vselej v zakonu ne bijemo, prepiramo pa se le dostikrat samo zato, da imamo potem razloga za spravo.

Toda prepir dela trušč in trušč gre na živce.

Zato sem že dolgo na vse strani premišljal, kako bi napravil, da bi imel tudi v zakonu mirno in pokojno domovanje.

»Nežika,« sem nekega dne krotko dejal svoji ženi, »ali se ti ne zdi, da si krajšava življenje, če se vsak dan prepirava?«

»Kaj mi mar ne daješ sam povoda?«

»Kajpada,« sem pritrdil, »saj tega tudi ne tajim.«

»Nu torej!«
»Vidiš,« sem nadaljeval, »pogodil sem, kako bi se slabe volje, ki ti zanj dajem povoda, lahko odkrivala na udobnejši, tišji in spodobnejši način, kakor to zdaj delaš, ko se z menoj prepiraš.«

»Beži, beži!«

»Ne, resno mislim. Prvič se ti prepiranje prav nič ne poda. Dela te grdo.«

»In drugič?«

»Drugič prepiranje ne utruja samo mene, nego tudi tebe. Boš videla, kako hitro se boš postarala... Ali zato ne bi bilo tudi tebi v korist, če bi sprejela moj predlog?«

»Kateri predlog?«

Pokazal sem Nežiki knjigo. Lepo knjigo. Knjigo srednje velikosti in debelosti, vezano v kравje usnje, z mnogimi okraski in zlato obrezo.

»Kaj naj bo to?«

»To je pritožna knjiga.«

»Pritožna knjiga?«

»Da! Vselej, kadar boš imela povoda ali se ti bo zdelo, da ga imaš, da se moraš nad mano srditi, se ne boš prepirala, nego boš tiho in brez besede sedla za mizo in lepo in izčrpno zapisala v knjigo, kaj ti ni všeč.«

»In ti?«

»Jaz bom kajpada, če se mi bo zdelo potrebno, prav tako storil. Konec meseca pa bova lepo vzela knjigo, prebrala drug drugemu pritožbe, ki sva jih vanjo zapisala, jih medseboj primerjala in precenila in se potem spravila, ne da bi se kaj prerekala. Kdor bo imel v knjigi več pritožb, pa bo moral drugemu dati primerno darilo.«

Nežika je izprevidela dobrote moje pritožne knjige, z veseljem pristala na moj predlog in čakala, kdaj ji bom dal povoda za pritožbe.

Gledal sem, da sem ji ustregel in ji dal dosti povodov. In Nežika, ki je poprej vselej zagnala krik in vik, je bila zdaj tiha in mirna: brez besede je sedla za pisalno mizo, se blaženo smehljala in — pisala...

Čim bolj jo je kaj srdilo, s tem več

Naš pravi domači izdelek

gori pod mrzlim pogledom severnega solca.

Divji beduinski šejk utegne mlado ugrabljeno dekle s strastjo poljubiti — kdo bo spričo take enostranosti govoril o popolnem poljubu?

Vsak človek je gospodar svojih ustnic — dosti več mu danes tako ne ostane.

Poljub, dovršeno lep poljub, mora sestajati iz treh elementov: iz prisrčnosti, strasti in spoštovanja.

Najgrozovitejši, najgrši poljub, ki si ga moremo misliti: poljub, s katerim navalimo na nedolžnega otroka, ki se ne more braniti.

Bakteriolog svari:

»Varujte se poljubov! Poljub vas lahko pripelje v smrt. Z vsakim stiskom ustnic se prenese milijon bakterij — — —

Ženska, ki je mnogo izkusila,

pa pravi o poljubu:

»Čar poljuba se da prav tako malo opisati kakor vonj cvetlice.«

Ninon de Lenclos je to rekla; ženska, ki ji je bilo osemdeset let, ko so se možje še zmerom trgali za njen poljub.

Ali ni neučena žena še najbolje rešila problem?

Jim veseljem je pisala, in kadar je potem prišel zadnji v mesecu, je z menoj stvarno obračunala: seštelala je napisane vrstice in zahtevala za vsako deset dinarjev ter jih tudi dobila.

»Nežika,« sem ji nato rekel, »ali se ne bi dalo napraviti, da ne bi pisala tako na dolgo in široko? Ali ne bi mogla sestaviti svoje pritožbe krajše in stvarneje?«

»Ne,« je živahno oporekla, »tak je moj slog. Kaj morem za to! Tudi ti imaš svoj slog — jaz pa imam svojega.«

Potem bo pa knjiga prehitro polna,« sem izrazil svoj pomislek.

Kaj morem za to! Pa boš novo kupil, večjo in debelejšo.«

In tako sem tudi storil.

»Dragi možek,« je nekega dne rekla moja žena, »kako to, da se ti prav nič ne poslužuješ pritožne knjige?«

»Vidiš, to je tako,« sem odgovoril. »Od tistih dob, ko se nič več ne prepiraš z menoj, in se rajši samo pismeno pritožiš, mi ne daješ nič več povoda, da bi se nad teboj pritoževal.«

Ne veste ne ure, ne dneva!

Morda še nikoli prej tako kakor danes, v dobi gospodarske krize, pomanjkanja denarja in nezaposlenosti širom sveta, ni bil tako aktualen klic: Zavaruj se! Preskrbi se v teh težkih časih za dobo, ki pride, ki bo morda še hujša! Glej v bodočnost, ne odričaj skrbi za ženo in otroke na druge, ne zanašaj se samo na pokojnino, če jo imaš, in pred vsem, misli na to, da te utegne danes ali jutri na lepem doleteti nesreča, da boš zdrnil na ledenih tleh in si zlomil nogo, če se ti ne zgodi še kaj hujšega, da padeš pod avto ali vlak itd. Kaj boš počel kot pohabljenec? Kaj bo počela tvoja rodbina? Ali se bo mogla preživljati z morebitno pokojnino, ali se ne bo prisiljena zatekati k drugim ljudem?

In kaj bo, če te delodajalec danes ali jutri postavi na cesto? Ne zaradi tvoje nesposobnosti — morda ima v teh hudih časih tudi on izgubo s svojim podjetjem in te ne more več plačevati. Ali pa te je vrgel na cesto iz brezsrčnosti, ker mu tvoje delo daje premalo dobička... Postranskega pomena: na cesti si, brez kruha — kaj boš počel?

Zavaruj se!

Zaradi gospodarske stiske se je ne samo pomnožilo število nezaposlenih in polzaposlenih; zaradi gospodarske krize postaja tudi vse teže in teže popravljati škodo, ki zadene posameznika zaradi nesrečnega naključja na tem ali onem polju njegovega udejstvovanja.

Pred temi naključji, pred temi nevarnostmi se je treba zavarovati. Kdor to opusti, ograža danes bolj ko kdaj prej svoj obstanek. To ne velja samo za posameznika, nego nič manj tudi za gospodarska podjetja. Pamet sama nam pove: ker je na vseh koncih stiska za denar, ga vsakdo izdaja le za najpotrebnejše, za najnujnejše reči — a če se zgodi kaj nepričakovanega, če pride v hišo bolezen, smrt, požar, takrat ni denarja nikjer. Izdali smo ga pač za vsakdanje potrebe, nismo pa mogli misliti na to, kje ga bomo vzeli, če nas obišče nesreča.

V tem je neprecenljiva dobrota zavarovanja: ono združuje široke plasti prebivalstva in jih postavlja v službo posameznika, kadar je potreben pomoči. Ono razdeli bremena na splošnost, tako da jih vsakdo lahko prenese, in si na ta način zbere sredstva, da reši prizadetega posameznika pred propadjo. Stvar je podobna kakor pri loteriji: stotisoči kupijo za razmeroma malenkostni denar srečko, in te malenkostne vsote dajo milijone, ki jih potem loterija izplača v obliki dobitkov. Samo da pri loteriji le slepa sreča odloča, pri zavarovanju pa vsakdo vnaprej ve, da mu ob nesreči zavarovalnica ne uide.

Zavarovanje je torej nekaka socialna dolžnost. Da ta trditev ni pretirana, ste se že sami lahko prepričali pri večjih nesrečah. Če pogori nezavarovanemu posesniku hiša, kdo je razen njega najbolj prizadet? Vsi tisti občani, ki mu iz ljubezni do bližnjega priskočijo na pomoč. In še mu ne morejo povrniti vsega, kar je pretrpel škode. Če pa je zavarovan, se odškodnina razdeli na tisoče drugih zavarovancev, ki morda nikoli ne bodo pogoreli, pa so z malenkostnim prispevkom same sebe zavarovali, po

drugi strani pa omogočili, da zavarovalnica iz njihovih prispevkov povrne pogorelcu škodo. Poučen primer za socialnost zavarovanja nam je dal na primer katastrofalni požar v Dittmannsdorfu v Nemčiji, kjer je ogenj uničil vso vas. Nobeden izmed pogorcev ni bil zavarovan, njih beda je bila torej strašna. Obrnili so se na prusko vlado s prošnjo za nujno podporo. Vlada pa je njihovo prošnjo gladko odbila, češ da je državna podpora popolnoma nemogoča v takih primerih, kjer gre za škodo, ki bi se dala kriti z zavarovalnico. Naj se nam ti nesrečniki še tako smilijo, priznati moramo, da je vlada prav storila, če se je ravnala po načelu, da tisti, kdor se ne zavaruje, krši svojo socialno dolžnost.

Prav tako važno kakor za posameznika, ali pa še bolj, je zavarovanje za gospodarske ustanove, zasebne, javne in državne. Pred nekaj meseci smo brali v listih, da se je pri Leobnu v Avstriji pripetila velika železniška nesreča. Pri tej priliki se je izkazalo, da avstrijske železnice niso zavarovane. Zato bodo seveda mora-

lestih imajo gasilna društva, ki so opremljena z dosti popolnejšimi gasilskimi pripravami kakor pa v vaseh. Tudi so tam hiše krite z opeko, na kmetih pa po večini s slamo ali z lesom, ki ogenj uprav izzivata.

Zavarovanje pred požarom je torej na deželi še mnogo bolj potrebno kakor v mestu. Vsak posestnik bi se moral odločiti zanj, rajši danes ko jutri, da ne bo prepozno. Pri kateri družbi? To je naposled vprašanje osebnega zaupanja, poznanstva itd. — glavno je, da se zavaruje, če se še ni. Saj imamo v Dravski banovini 16 zavarovalnic in so tarife pri vseh enake.

Druga važna vrsta je zavarovanje proti vplomu in tatvinam. Tu pridejo seveda mesta bolj v poštev kakor dežela. Pred vsem za trgovce in industrije, ki imajo lokale, pisarne in izložbe. Pri tem zavarovanju so premije nekoliko višje, ker so vplomi in tatvine, kakor statistika dokazuje, pogostejši od požarov.

Nekateri trgovci so celo tako oprezní, da zavarujejo tudi izložbena okna. Ta previdnost gotovo ni odveč.

Lepa priložnost je redka,

zato morate paziti, da je ne zamudite. Takšna priložnost je naš 3. veliki nagradni natečaj z več ko 900 dragoceni darili. — Prva nagrada je prekrasna spalnica za 18.500 Din, potem šivalni stroj Singer za 5.800 Din, kolo, gramofon, kompletne kuhinjske, jedilne, kavne in čajne garniture in še mnogo, mnogo drugih lepih reči.

Skušajte še danes poiskati slona v naši skrivalnici, priobčeni v zadnjih 3 številkah našega lista, in poravnajte polletno naročnino! Ne odlašajte, zakaj čas hiti! Nihče ne more dobiti spalnice, ne šivalnega stroja, ne drugih nagrad, če ne izpolni teh dveh pogojev.

le kriti škodo iz lastnih dohodkov. To je spet nesocialno, zakaj od kod naj dobe sredstva za pokritje škode, če ne z zvišanjem voznine, ki prizadene vse prebivalstvo?

Čim hujša postaja gospodarska kriza, tem bolj prihaja do izraza blagodejnost zavarovanja, ki ohranja ljudem imetja in jih varuje v teh že itak hudih časih pred še hujšimi preizkušnjami. Zavarovanje je kakor jeklen oklep, ki varuje naše že tako občutljivo telo pred nenadnimi napadi usode, ki pridejo najrajši takrat, ko se jih najmanj nadejamo — brez tega oklepa bi nas podrli na tla. Ta oklep nam je danes bolj potreben kakor kdaj prej. Kdor se iz lahkomišelnosti ne zateče vanj, ne škoduje le sebi, nego tudi narodu kot celoti.

*

Prve početke zavarovanja zasledimo na Angleškem. Tam so bila javna zavarovanja v navadi že okoli leta 1720, torej pred več ko 200 leti. Od ondod je ta ustanova kmalu prodrla na evropsko celino, vendar so se n. pr. v Avstriji pojavile prve zavarovalnice šele okoli leta 1800. Prvotno so se omejile samo na požare. Že takrat pa so zavarovalnice uvedle različne tarife; njih višina se je ravnala po velikosti nevarnosti. V mestih in trgih je bila nevarnost požara manjša ko v vaseh; zato so morali na kmetih plačevati višje tarife ali premije. Enako je ostalo še danes. V

Eno najvažnejših zavarovanj pa je življenjsko zavarovanje, ki ga je tudi več vrst. Eno izmed njih je zavarovanje za primer smrti: zavarovalnica se izplača šele po smrti zavarovanca. Pri tako imenovanem polmešanem zavarovanju se zavarovalnica izplača po smrti zavarovanca, če nastopi v določenem času, ako pa to dobo doživi, si lahko izbere več načinov izplačila. Pri mešanem zavarovanju se izplača zavarovalnica takoj po zavarovančevi smrti ali pa ob določenem roku, toda najpozneje ob poteku zavarovalne dobe. Potem je zavarovanje za primer doživetja: tu se izplača zavarovana glavica samo tedaj, če zavarovanec doživi določeno starost. Ako pa prej umre, se ne izplača vsa zavarovana glavica, nego se premije, plačane do zavarovančeve smrti, vrnejo tisti osebi, ki jo je določil v zavarovalni pogodbi.

V današnjih časih je priporočljivo tudi zavarovanje za doto. Premije plačujejo starši, in sicer mesečno, četrtletno, polletno ali letno. Ko hči dopolni določeno starost, ji zavarovalnica izplača doto; če bi prej umrla, pa se plačane premije vrnejo staršem. Ako bi roditelja prej umrla, preneha tudi plačevanje premij, hči pa dobi vzlic temu, ko poteče zavarovalna doba, izplačano vso zavarovalnico.

Razen navedenih koristi pa imamo pri življenjskem zavarovanju še druge ugodnosti. Zavarovanec lahko

svojo polico (listino o zavarovanju) zastavi in dobi nanjo posojilo, ali pa jo proda. Če postane zavarovanec med zavarovalno dobo invaliden ali za delo nesposoben, bodisi zaradi bolezni ali pa zaradi nesreče, ga zavarovalnica oprosti plačevanja premije.

Pripominjamo, da ni zavarovanje združeno z nikakimi posebnimi stroški. Tudi zdravniško preiskavo plača zavod, pri katerem se človek zavaruje.

Naj ne bodo te vrstice pisane zaman. Ko smo jih pisali, smo imeli pred očmi vašo korist, dragi čitatelji. Vi pa se spomnite, kaj pravi sveto pismo:

»Ne veste ne ure ne dneva...«

Jo-Jo

Kaj je Jo-Jo? Nova filmska zvezda? Nov ples? Ne. Nova igrača, ki kakor povodenj preplavlja svet in ki se bo gotovo v kratkem pojavila tudi pri nas. Kakor vse novo in najnovejše, je tudi igrača Jo — Jo že silno stara. Na grških vazah so naslikane osebe, ki se kratkočasijo s to igro. In kdo ve, odkod so jo dobili Grki, ki so si svojo kulturo in civilizacijo nanosili skupaj od vseh vetrov in pravzaprav le malo lastnega izumili? Zdaj, ko se zanimajo za zgodovino te igrače učenjaki, nas čakajo prav gotovo nova razodetja: Jo-Jo pri Egipčanih, Asircih in Kaldajcih, pri starih Aztekih in Javancih, Jo-Jo v kitajski zgodovini itd. Morda najdemo celo, da ima naš narod za to igro že pristen domači izraz, kakor ga ima za smuč! Vse je mogoče.

Vendar brez šale, igra je vredna trudapolnega raziskovanja. Za enkrat imamo sicer samo točnejše podatke od l. 1791 naprej. Takrat je vladala prava jojomanija. Vse se je kratkočasilo s čudežnim kolescem. V Beaumarchaisovi satirični komediji »Figarova svatba« je nastopal Figaro z Jo-Jo, da mu ni bilo treba menčati rok, Goethe se je kratkočasil z Jo-Jo in mu posvetil par stihov, otroci na cestah, vojščaki v taboriščih, dame v budoarjih in kavalirji na dvorih so poganjali kolesca po niti in enkrat je bila ta nedolžna in zabavna igrača celo povod politične senzacije. Ampak to je druga povest, ki je imela tudi še druge vzroke. Potem je ta igrača sredi devetnajstega stoletja poniknila, kakor pri nas krasna voda. V dragocenejših izdelavah se je ohranila v muzejih, po trgovinah je pa niso več prodajali.

Zdaj je vstala na novo, baje v Kanadi, kakor je vstala že kdo ve kolikokrat in kdo ve kje v zgodovini človeštva. In bo tudi še dostikrat vstala, zakaj njena primitivnost je monumentalna, jedro njene nesmrtnosti tiči pa v naši duševnosti. Kakor po francoski revoluciji, tako tudi danes tarejo svet problemi, ki jih človeštvo ne more rešiti, ker jih rešuje samo čas. In od brezuspešnega premišljevanja se človek po navadi zateka k igri, da pozabi težke skrbi in laže najde izgubljeno duševno ravnotežje. Torej je Jo-Jo tudi nekakšno zdravilo za krizo, in zato naj se nihče ne čudi, če bo tudi pri nas malo in veliko, revno in bogato preganjalo skrb in dolgčas z Jo-Jo. Saj imamo celo že slovensko pravljico o postanku te igrače in naši čitatelji jo bodo čitali v prihodnji številki.

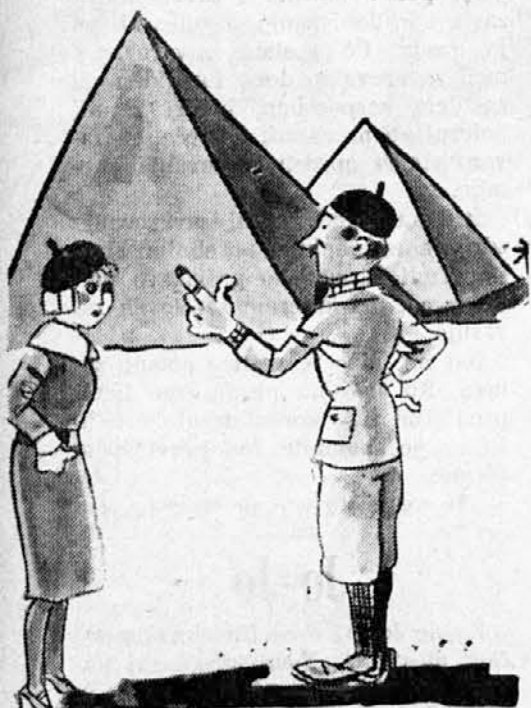
Prava beseda na pravem mestu

Vtiski iz zgodovinskih krajev. — Srečanja z
umetniškimi znamenitostmi

Zakaj? Saj je še dobro, mu rečem. Kaj za to, če manjka kakšna noga ali glava! Ne, pravi moj stari, proč z razbitimi stvarmi. Može so res čudni. Prav nič ne znajo varčevati.

tako varčujejo — vidite, to mi je bilo tako všeč! — pa mi ne bomo?!«

Podržajev Cene je letošnje pomlad potoval po Italiji. Prišel je tudi v Pi-

Gospa Verižnica je silno navdušena nad obiskom Pariza. Ni slaba ženska drugače, gospa Verižnica. Nič se ji ne da reči; le malo preveč stiskaška je, pa preveč učena bi rada bila. Vse bi hotela bolje vedeti. Nu, saj človek nič ne bi rekel, ko bi res vse tako dobro vedela, kakor pravi. Kaj hočete — saj ni sama kriva, da ima samo dva razreda ljudske šole in da je prišla do denarja in blagostanja šele tedaj, ko ji že zdavnaj ni več kazalo izpopolniti svojo pomanjkljivo izobrazbo v tretjem ali še celo višjem razredu. Zato pa gospa Verižnica vestno, počasi in s preudarkom čita vsak dan dvakrat najnovejše liste, demače in tuje, to se pravi ljubljanske in graške. V njih se najde toliko zanimivega in poučnega! In gospa Verižnica si tudi dobro zapomni, kar bere, in tako si počasi, a zanesljivo polni glavo z modrostmi sveta.

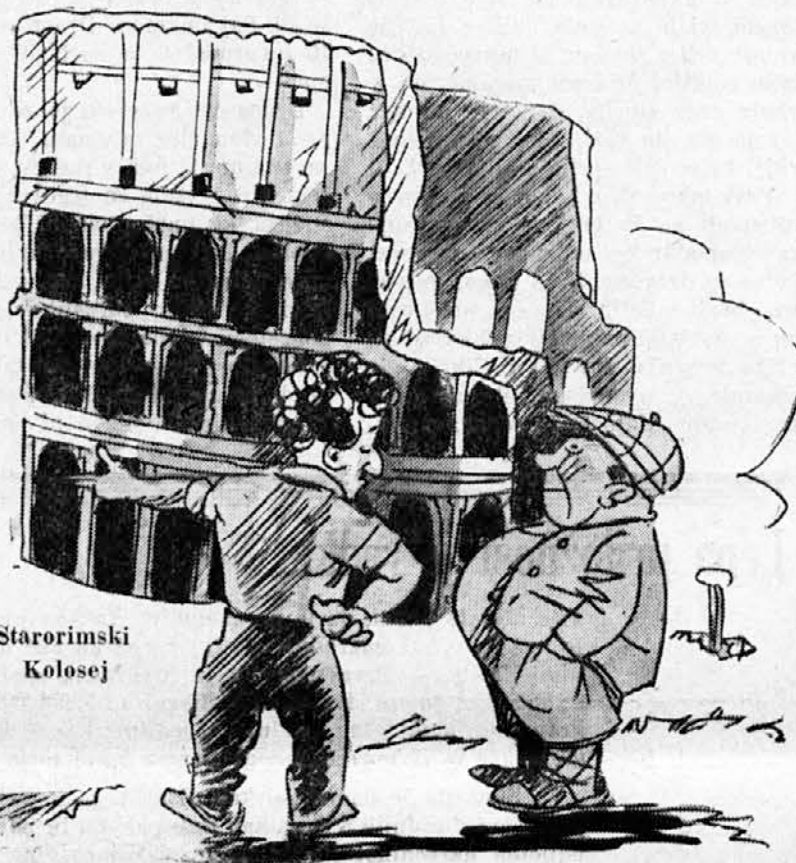
Nad Parizom je tedaj gospa Verižnica silno navdušena.

»Kaj pa Vam je tako hudo uga-jalo?« jo vpraša gospa Štacunarjeva, ki si takega luksusa kakor je poto-venje v Pariz še ne more privoščiti.

»Oh, toliko lepih reči imajo tam!« vzdihne domotožno gospa Verižnica. »Najbolj pa me je navdušila razstava z razbitimi rečmi.«

»Kako ste rekli?«

»Veste, moj stari bi rad, da vržem vse, kar se mi le malo obtole, proč.

Starorimski
Kolosej

Vidite, v Parizu pa sem bila v ne-kaki razstavi, »Louvre« ji pravijo in tam sem videla neko figuro, kip ali spomenik je moral biti — silno velik je bil in ves iz marmorja. Kaj vam bom pravila, — ta figura je bila brez ene roke, čisto proč ji je bila odsekana. »Venera Milška« je bilo napisano, da se figura imenuje. In so mi rekli, da je vredna nekaj milijonov. Ko sem prišla domov, sem zbrala vse, kar se mi je zadnje čase raz-bilo, in lepo postavila nazaj, kjer je poprej stalo. Če celo bogati Parižani

so, kjer imajo znameniti viseči zvo-nik. Cene se je ustavil pred njim, ga dolgo študiral s kritičnimi očmi, šel nato okoli njega in si ga z vseh stra-ni temeljito ogledal.

»Tak škandal!« je naposled vzklik-nil ves ogorčen. »Po našem stavbno-polijskem redu kaj takega nikoli ne bi bilo mogoče!«

Janez Legat, solastnik trgovine s kolonijalnim blagom Legat & Co., je napravil izlet v Egipt in kajpada ob-iskal tudi tamkajšnje piramide. Pa

Charlie Chaplin

v karikaturi. Na pisalnem stroju
narisal K. Flemig

mu niso kaj prida imponirale, še malo ne.

»Zgoraj preveč koničaste spodaj pa preširoke,« jih je strokovnjaško raz-trgal. »Ti ljudje niso niti pojma imeli o racijonalni gradnji hiš.«

»Tole tu je pa znameniti rimski Kolosej,« razlaga vodnik tujcu.

»Seveda, le napol dograjen! Otroci, rajši ne zidajte, če nimate denarja!«

Viseči
zvonik
v Pisi

HUMOR

Škotska

Škot si gre kupovat klobuk.
Škot pride s klobukom domov.
Klobuk leze Škotu čez nos. Tako velik je.
Škotka debelo gleda.
»Ali manjših številko miso imeli?«
Pravi Škot:
»To že. Pa stanejo ravno toliko.«

Očetovska sreča

Lipe je dobil dvojčka.
»Kdaj bi lahko videl tvoja novoro-jenčka?« ga vpraša prijatelj.
Lipe zaječi:
»Pridi ponoči okoli štirih — takrat sta najbolj živa.«

Dvojno vidi

»Veš, Nande, ti si pijan. Najbolje bo, če se s taksijem pelješ domov. Tamle čakata kar dva — svetujem ti

pa, da stopiš že v prvega, za slučaj, da drugega sploh ni.«

Tehten izgovor

»Zakaj pa vas včeraj ni bilo v službo?«
»Oprostite, gospod ravnatelj, bolan sem bil.«

»Ali imate zdravniško izpričevalo?«
»Ne, gospod ravnatelj — bil sem zares bolan!«

Milo za drago

»Iskreno ti moram priznati,« je rekel mladi mož po prvem poljubu, »ti namreč nisi prva deklica, ki sem jo poljubil.«
»Tudi jaz hočem biti iskrena,« je ona odgovorila. »Se dosti se moraš naučiti!«

»Osemdeset let mi je že, mladi mož, pa ne pomnim, da bi bil kdaj zinil kakšno laž.«

»Razumen, gospod,« odvrne mlaj-ši, »v vaših letih po navadi človeka spomin zapusti.«

Razlog

Lipe kupuje klobaso.
Klobasar mu jo pokaže.
»Ne maram,« odkloni Lipe.
»Zakaj ne?«
»Konca sta mi preblizu skupaj.«

Vljudni sin

Sodnik: »Vidite, vaš oče je nočni čuvaj, vrl in ugleden mož. Ali niste pri vltomu nič nanj pomislili?«

Matevž: »Seveda sem, gospod sod-nik! Ves čas sem si pravil: »Da ga vsaj še ne bi bilo!«

MOST VZDIHOV

49. nadaljevanje

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZEVACO

»Izdajstvo, verolomstvo in zločinsko slavo-hlepje je mojemu očetu izteknilo oči; moja mati je umrla od boleti; jaz pa sem šest let trohnel v beneških temnicah in moje življenje je zastrupljeno. Guido Gennaro, imena tistih, ki odgovarjajo za te zločine, so Foscari, Bembo, Altieri. Vsemogočni so. Vi ste poznali njihov zločin. Vedeli ste, da so si svojo oblast zgradili na krvi in solzah. In vendar ste jim slepo služili!«

»O Pravica!« je gluho zamrmral Gennaro.

»Zakaj pravite, da ste storili samo svojo dolžnost, ko ste nocoj prišli na Olivolski otok, da me zgrabite?... Vedeli ste, da sem kot osvetnik samo izvrševal svojo nalogo; kakor Giovanni Medicejski in toliko drugih ste mogli izbirati med zločinom in pravico. Izbrali ste si zločin! Odložite krinko! Razgalite svojo dušo! Vrzite iz svojih misli lažnive besede, ki z njimi zakrivajte svoje zavrženo početje. Dolžnost! Zakon! Pravica!... In postavite namesto vseh teh donečih fraz eno edino besedo, ki bo objela vso vašo misel, vas in tistih, ki so vam enaki: oseba na korist! Umazana dobičkaželjnost, prostaško koristolovstvo, brezobziren pohlep po slavi in časti! Tedaj boste povedali resnico!«

»O Pravica!« je vnovič zamrmral Gennaro.

A to pot je bilo, kakor bi bile žgoče Rolandove besede presunile njegovo dušo do dna: solze so mu zalile oči.

»Guido Gennaro,« je povzel Roland, »ena sama solza lahko odkupi dosti pregreh. Razmišljajte o tem, kar ste nocoj videli in čuli pod oboki svetega Marka. Idite, Gennaro: svobodni ste!«

»Svoboden!...«

Hripav glas se je utrgal policijskemu šefu iz stisnjene grla.

Plaho se je ozrl okoli sebe.

Njegove bele ustnice so drgetale.

»Svoboden!...«

Zamajal se je in brez zavesti omahnil vznak na tla.

Ko se je zavedel, ni bilo nikogar več; neprodorna tema ga je obdajala.

Opetekaje se je vstal. In tedaj je videl, da ni več v cerkvi.

Prenesli so ga bili na breg kanala.

Šef beneške policije je zajecal in se v brezumnem strahu spustil v tek.

Ko je bil doma, je omahnil na naslanjač. Podprl si je glavo z obema rokama in se zamislil. In prva beseda, ki se mu je gluho utrgala z drgečočih ustnic, je bila:

»Pravica!...«

Odločitve se dostikrat nenadoma utrnejo iz glave, polne misli, kakor tudi strela iznenada šine iz oblakov, nabitih z elektriko. Ko je Roland Candiano odhajal v cerkev Sv. Marka, je vedel, koga bo tam našel. Morda je igral v veliki Altierijevi zaroti proti Foscariju tvorno vlogo, čeprav skrivaj. Gotovo je le to, da je imel med zarotniki več privržencev, ki so mu sporočili, kaj pripravlja generalni kapitan.

Misel o izigranju teh dveh sovražnikov drugega proti drugemu je bila genijalna. Foscari ali Altieri: eden od obeh mora izgubiti. Naj se zgodi karkoli, Rolandu se je posrečilo nasprotnika razdvojiti in s tem oslabiti. Zakaj zdi se, da se je admiral največ na njegovo prigovarjanje postavil Altieriju ob stran.

Tako sta dož in generalni kapitan stopila v boj — v boj na življenje in smrt — ne da bi slutila, da ju je Roland pognal drugega proti drugemu.

Tisti večer, ko je Roland zvedel od svojega človeka, da se v kriptah Sv. Marka pripravlja poslednji sestanek zarotnikov, je torej že vnaprej vedel, kakšen prizor se mu obeta. In slučaj je hotel, da mu je ravno tisto noč prišel v roke šef policije Guido Gennaro.

Vzel ga je s seboj.

Tisti mah, ko je pod gondoljerjevo preobleko spoznal šefa beneške policije, tisti mah mu je tudi prišla misel, da bi mogel biti Guido Gennaro koristen člen v verigi, ki jo je koval s toli strašno potrpežljivostjo.

Z bliskovno naglico sta se v njegovem duhu združili dve misli: misel o zaroti in misel na policijskega šefa.

Guidu Gennaru mora odkriti, kaj se pripravlja, izdati mu mora imena zarotnikov in njihovega poglavarja: takšen je bil načrt, ki se je v tisti sekundi spočel v njegovem duhu. Kako ga je izvedel, smo pravkar videli.

Posledice te odločitve so utegnile biti nepregledne.

Moglo bi priti do državljanske vojne med patriciji, razdeljenimi v dva tabora, to se pravi, do ugonobitve ali vsaj oslabitve vseh tistih, ki so tlačili beneško ljudstvo.

In ko je Gennaro dognal vse to, ga je Roland pomilostil! Nabrusil je tigru zobe, nato pa ga je spustil.

Načrt je bil v vsej svoji preprostosti strašen.

Guido Gennaro se je čez dve, tri ure osvestil od dreveneče osuplosti, ki mu je mrtvila možgane. Polagoma se je pleglo tudi njegovo razburjenje in začel je razmišljati.

Toda iz nekega nerazumljivega sramu se je moral vselej, kadar so se mu misli ustavile pri Rolandu Candianu, s silo premagati, da jih je obrnil drugam. In vendar so se mu misli proti njegovi volji neprestano vračale k Rolandu. S te strani ga osuplost ni hotela pustiti: osuplost, da je še zmerom živ, začudenje nad prizorom obsodbe v kripti, ki se je končal z Rolandovimi besedami: Svobodni ste...

Stresel je z glavo, hoteč pregnati te misli, in zagodrnjal:

»Moja dolžnost je, da ga zgrabim. In zgrabil ga bom. Toda poprej pogledajmo, ali ni še kaj nujnejšega.«

V njem je zdajci vstal policijski instinkt; pomislil je, kako bo zadrnil mrežo okoli zarotnikov, in začel se je tiho smejati pred se.

Tako je dolgo hodil s počasnimi koraki po sobi gor in dol in si mel roke.

»To pot,« je naposled zaključil, »to pot sem gotov, da postanem veliki inkvizitor.«

In potem je v nenadnem drgetu dodal:

»Kar se pa njega tiče... Moram ga zgrabiti.«

II.

Juana prosi

Juana je prišla v Benetke drugi dan potem, ko se je poslovila od Rolanda in Scalabrina. Niti trenutek ni mislila na to, da bi se nastanila v stari pristaniški hiši; izbrala si je skromno sobico v eni izmed ozkih ulic, ki se izlivajo na trg Sv. Marka.

Nesrečno dekle še ni imelo določnega načrta; jasno in določno ji je bilo samo eno: rešiti mora Sandrigo, rešiti ga pred Rolandom.

Naloga je bila strašna.

Hotela je rešiti Sandrigo, toda z nič manjšo odločnostjo ni hotela prepričati, da bi Sandrigo ubil Rolanda ali Scalabrina.

Tako je zašla v vrtimec misli, ki jo je metal zdaj sem zdaj tja, in nesrečnica ni videla nikjer rešilnega brega.

Čudne reči so se dogajale v njeni duši. To nenadno vstajenje njene prve ljubezni, ki je o njej mislila, da jo je že zdavnaj prebolela, jo je navdajalo s čudno grozo in zmedo.

Ljubila je Sandrigo z nedolžno dekliško vero, z vso deviško čistostjo svoje prve mladosti. Ko ji je potem Sandrigo za dolga leta izginil izpred oči, se je polagoma privadila misli, da

ga ne bo nikoli več videla in da ga bo prej ali slej popolnoma pozabila.

Zdajci pa je razbojnik v drugič vstal v njenem življenju.

In tisti mah je vedela, da ljubljene mož še zmerom živi v njenem srcu in da je jalo vsak odpor proti tej ljubezni.

Kako to, da je ta ženska s toli čistim srcem, s toli vzvišenimi mislimi mogla ljubiti takega moža? Ni naša naloga to razlagati. Mi samo pripovedujemo in prepuščamo razglabljanje bralcem.

Ko je prišla v Benetke, se je najprej vprašala, kje naj poišče Sandrigo. In izpredvidela je, da se more zanašati samo na slučaj.

Štiri dni je blodila po Benetkah in tavalala po pristanišču in na nabrežjih.

Na večer četrtega dne je ravno stopala čez trg Sv. Marka, ko je nekaj korakov pred seboj zagledala Sandrigo. Vsa osupla je obstala, vprašujoč se, ali je mogoče, da bi bil to res on.

Sandrigo v obleki strelskega oficirja!

Sandrigo v spremstvu beneškega škofa!

Ko se je zavedla od prvega presenečenja, je bil Sandrigo že izginil v Bembovo palačo.

Stisnila se je v kot in čakala, vsa trepetoč. Po glavi so se ji podile najneverjetnejše misli in zaman se je trudila, da jih spravi v red.

Sandrigo je ostal pri Bembo kake pol ure.

Ko je odhajal, je bil sam.

Juana je šla za njim.

Kakor v snu je korakala, ne zavedajoč se, kaj počne.

Sandrigo se je ustavil pred neko hišo nepomembne zunanosti.

Tam je stanoval.

Nekdanji razbojnik ni opazil, da hodi nekdo za njim. Steer pa tudi če bi bil opazil, ne bi bil temu posvetil nikake pozornosti, saj si je bil v svesti svojega močnega položaja, ki si ga je priboril.

Stanoval je v prvem nadstropju in imel na razpolago dve sobi. Namenil se je ostati tu, dokler ne dobi kaj boljšega. In to boljše je videl v duhu v palači na Velikem kanalu, ki ga je čakala tisti trenutek, ko dobi nagrado za glavo Rolanda Candiana.

V trenutku ko je hotel zapreti vrata za seboj, je začutil, da ga je mehka roka prišla za laket, in začul je trepetoč glas:

»Sandrigo!...«

Oficir se je hlastno obrnil, pripravljen, da udari. Toda v poltemi je spoznal Juano in ustnice mu je skrivil usmev ironije in prezira.

»Ti v Benetkah?« je vzkliknil.

»Da, Sandrigo. Prišla sem, da s teboj govorim.«

»Le naprej, ljuba moja, le naprej! Saj vidiš, kako sem vesel tvojega obiska!«

Juana ni čula poroga v njegovih besedah. Mirno in resno je vstopila. Sandrigo je zaprl vrata.

»Sedi, mala moja Juana,« je dejal.

Mlada žena je vztrepetala. Tako jo je imenoval v tistih srečnih časih, ko ji je pripovedoval o svojih doživljajih in ga je poslušala z nežnim občudovanjem, kakor bi ji govoril o lepih pravljicah.

Toda Juana je odkimala.

Srce ji je divje razbijalo in čutila je, da je vsa njena odločnost skopnela, ko se je zagledala nasproti ljubljenu možu.

»Tak si se odpovedala poklicu čuvarice starcev in nedoraslih deklet?« se je zarežal Sandrigo. »Moram ti samo čestitati. Ne razumem, kako se je mogla taka lepota kakor ti, v cvetu svoje mladosti, v zrelosti svoje lepote, podobna granatu, ki se odpira v solncu, živo pokopati kraj tega norca. Izgubila si glavo, mala moja Juana. A zdaj si tu, in prav je tako. Po kaj si prišla v Benetke?... Če želiš, ti poiščem služ-

bo... Da, že vidim, kaj misliš. Moje skromno stanovanje gledaš in se izprašuješ, kaj bi neki mogel zate storiti... Ne glej na zunanost! Ne bo več dolgo, ko bom ugledna osebnost z velikimi pravicami, in zanesi se, da jih bom znal izrabiti... Govori, mala moja Juana. Ohranil sem ti vso svojo naklonjenost, čeprav si me nekam mrzlo sprejela, ko sem te zadnjič obiskal v Mestru. Moral sem te, če se prav spomnim, celo zvezati in ti zamašiti usta. Upam pa, da se zaradi tega ne srdiš name, kajne da ne? To je bila politika, vidiš, in politika, draga moja, ne pozna obzirov. Tistikrat je na primer zahtevala, da te zvežem, čeprav mi je pri tem krvavelo srce. Še enkrat ti povem, Juana, če hočem, ti lahko priskrbim prijetno službo; s svojo lepoto in z malo pameti, vidiš, se ne bojim, da ne bi prišla naprej. Nu, kaj bi rekla o službi prve komornice v kateri poštini in bogati beneški hiši? Poznam dobrega prijatelja, ki se namerava v kratkem, prav v kratkem poročiti, in ki iz razlogov, katere ti pozneje pojasnim, ne bi nič imel proti temu, če bi imel zraven svoje mlade žene vdano dekle, porabno za vse. Lahko te priporočim temu prijatelju in prepričan sem, da te bo lepo sprejel. Kaj rečeš? Kaj misliš? Kaj čakaš?...

»Sandrigo,« je odgovorila Juana, »prišla sem, da te rešim.«

»Da me rešiš? Pred kom neki?«

»Pred Rolandom Candianom.«

Sandrigo je planil pokonci. Vstal je tako hrupno, da se je pručila, na kateri je sedel, prevrnila. Ironija in porog, ki sta se še pravkar zrcalila na njegovem obrazu, sta se umeknila izrazu neizrekljivega sovraštva.

»Že spet ta človek!« je zarenčal. »Ta človek, ki me je ponižal, ki je zasekal mojemu ponosu nezaceljivo rano! O, sovražim ga, mrzim ga iz vse duše! Juana, dobro dekle si, in prosim te, da mi oprostiš, ker nisem bil zmerom tako bratovski s teboj, kakor bi moral biti. Prišla si nalašč zato v Benetke, da me posvariš. Lepo je to, kar si storila, veš, da je lepo! Zakaj na koncu koncev to, kar sem ti napravil v Mestru, ni bilo spodobno. Ta človek mi je tedaj za petami! Gromska strela, deset let življenja bi dal, da se z njim srečam! Ne veš, Juana, kaj mi je vse storil! Ah! Kaj mi pomaga, da sem danes oficir pri beneških strelcih! Kaj mi pomaga, da nosim uniformo, ki zbuja spoštovanje! Kaj mi pomaga, da imam dostop v beneško družbo! Kaj mi pomaga, da so mi dolžne hvaležnost ugledne osebnosti kakor škof in dož — kaj mi vse to pomaga, ko pa ne morem pozabiti svobodnega življenja v gorah! Pregnali so me iz gor, Juana! Pregnali kakor lakeja, mene, ki sem bil kralj, katerega se je vse balo! Človek je prišel, ki me je premagal, ki me je prisilil na kolena, da sem tulil od bolečine in jokal od besa vpričo svojih ljudi. Sramotno sem moral bežati. Toda te solze, ki sem jih jokal, je prav toliko kapelj žolča, ki so padle v moje srce... Tako torej, Roland Candiano prihaja nadme! O, hvala ti, mala moja Juana, hvala ti, da si prišla in mi to povedala!... Lopov zavrženi! Vse mi boš povedala, kajne? Zvedela si, kaj pripravlja? Gotovo tudi veš, kje se skriva?... Ne boj se ničesar, Juana; povej mi, kje ga lahko dobim, in čez eno uro Rolanda Candiana ne bo več med živimi.«

»Sandrigo,« je odgovorila Juana, »Rolanda Candiana ne boš ubil.«

»Ne bom ga ubil?«

»Ne.«

»Kdo mi bo to branil?«

»Jaz.«

»Kaj si zblaznela?«

»Poglej me,« je žalostno rekla Juana, »ali sem mar podobna blaznemu človeku?«

»Ne razumem te. Praviš, da me hočeš rešiti pred Rolandom Candianom, v isti sapi pa mi poveš, da ne pustiš, da ga ubijem.«

»Kar sem rekla, sem rekla, Sandrigo. Poslušaj: Če te Roland ubije, bom umrla od obupa. In zato sem te prišla svariti. Toda povem ti: preden ti njega ubiješ, boš moral poprej še mene.«

Sandrigo se je divje zagrohotal.

»Kaj naj pomeni ta polenta? Rada bi in ne bi rada... Govori jasneje, tako mi vseh hudičev!«

»Ne maram, da bi ti umrl, in ne maram,

*Ja čemo... za moja in za druge
'pumpo' čitati na stroke*

LJUBLJANA CELJE MARIBOR
Gledališka 4 Aškerčeva 3 Slovenska 18

da bi on umrl; oprosti, Sandrigo, da ti tako nejasno povem, kar mislim z vso svojo dušo. Ali mar ne vidiš, kako sem zmedena in kako hudo mi store tvoji jezni pogledi?«

»Ne maraš, da bi on umrl, pa praviš, da me hočeš rešiti! Tak nisi poslušala, kaj sem govoril? Da tega človeka bolj sovražim kakor vse drugo na svetu, da ga tako mrzim, da zame ne bo miru, dokler bo živ? Da drhtim in koprnim po trenutku, ko mi pride pred nož?«

Z besnim sunkom je Sandrigo zapičil bodalo v mizo, da se več sekund ni umirilo od silnega nihanja.

Toda še tisti mah je pomislil, da ne bo od Juane nič več zvedel, če jo bo prestrašil.

»Da vidimo,« je povzel z mirnejšim glasom. »Ker torej želiš, da se Rolanda Candiana ne doteknem, mi vsaj povej, na kakšen način me hočeš rešiti?«

»Takoj ti povem, Sandrigo. Benetke so Rolandovo polje. Ne veš, ne moreš vedeti, kaj je moral pretrpeti; jaz pa vem! In zato tudi vem, kako pravična je njegova osveta. Da veš: prišel bo nad Benetke, kakor pridejo ognjeni meteori, ki opustošijo planjave, koreninijo drevesa in podirajo hiše. Gorje tistemu, ki pride na pot tem viharjem in osvetnikom... Zakaj si ti na tej poti, Sandrigo? Idi z nje. Vem, da te ne bo zasledoval. Vem, da te ne bo ubil, če mu ne boš na poti...«

»Ah! Ah! Zdaj začnjam razumevati!« se je zarogal oficir.

»Kaj hočeš reči?«

»Da te je Roland Candiano poslal k meni. Tak se me boji?«

»Motiš se,« je resno odvrnila Juana. »Gospod Roland mi ni niti besedice rekel o tebi. Jaz sem bila tista, ki sem mu o tem govorila. In v njegovih očeh sem brala, da ti bo iz ljubezni do mene prizanesel, če se umakneš z bojišča.«

»To se pravi, če zapustim Benetke?«

Juana je zvila roke.

»Da,« je pritrdila, »tega sem te hotela prositi. Odidiva skupaj, Sandrigo. Hočeš? S teboj pojdem, kamor ti pojdeš. Služila ti bom, dekla ti bom, tvoja sestra ali pa ljubica. Karkoli boš hotel...«

Spet se je začel Sandrigov porogljivi grohot.

»In da mi to predlagaš, si prišla v Benetke?«

»Da!«

»Nu,« je mrzlo odgovoril Sandrigo, »potem ti moram povedati, da je proti temu neka ovira.«

»Tvoja mržnja? O, če bi poznal Rolanda Candiana!...«

»Molči!« je zarenčal Sandrigo. »Če bi ga poznal, bi ga še bolj mrzil! Toda tu ne gre za sovraštvo, mala moja Juana.«

»Za kaj pa potem?«

»Za ljubezen.«

Obstala je kakor vkopana, blede ko smrt. V tisti sekundi je pretrpela vse muke, ki jih je zmožno prenesti žensko srce, ne da bi počilo.

»Da,« je nadaljeval Sandrigo z divjo voljo, da docela stre ubogo dekle, »zaljubljen sem, ona me ljubi in v soboto se bo v cerkvi Sv. Marka poročnik Sandrigo pred očmi vse beneške družbe poročil z njo... To te čudi, kaj ne? Pa je vendar res. In zdaj, če hočeš na vsak način vedeti, kdo je moja zaročenka, evo ti njenega imena, zakaj bi ti ga skrival: Bianca ji je ime.«

Juana, ki je dotlej stala, se je sesedla na pručico.

»Zdaj vidiš,« je mrzlo nadaljeval Sandrigo, »zakaj ne morem iz Benetk... Pa pustiva te reči, mala moja Juana. Idi, večer se že, drugače te bodo nadlegovali sumljivi nočni kavalirji. Upam, da me kmalu spet kaj obiščeš... Še bolj pa mi boš dobro došla, kadar se preselim v palačo, kjer bom stanoval z Bianco...«

Že nekaj minut se je razbojnik, med tem ko je govoril Juani, sam pri sebi izpraševal, ali naj Juano zabode ali pa naj jo zapre v sobo, da se ne bo mogla vrniti k Rolandu. Toda prišel je do spoznanja, da je še najbolje, če jo pusti svobodno oditi; tako bo še najlažje zvedel, ali se je Roland res sklenil umekniti. Zakaj Sandrigo ni niti trenutek dvomil, da je Juana prišla k njemu na Rolandov ukaz.

In Juana? Poslednje Sandrigove besede so jo skoraj spravile ob razum. Vse njeno življenje je ležalo v razvalinah pred njo. Dotlej je še nedoločno upala, čeprav sama ni vedela, kaj. Zdaj pa je bilo vsega konec.

Vstala je in se z muko zavlekla k vratom.

»Do svidenja,« je vzkliknil Sandrigo.

Zajecjela je nekaj nerazumljivih besed in šla — tako strta, tako sključena, kakor bi se bila v teh nekaj minutah postarala za deset letja. Toda komaj je izginila na stopnicah, ko se je Sandrigo zagnal za njo in ji od daleč sledil. Videl je, kako je izginila v neko hišo, ki si jo je dobro zapomnil, nato pa se je obrnil nazaj.

Kake pol ure nato se je vrnil, in z njim je bil birič.

»V tej hiši je,« je dejal. »Zvedeti morate natanko, kje je njeno stanovanje, da se ne boste zmotili, kadar vas pošljem vanj.«

»To ne bo težko.«

»Dobro. Stražili boste pred hišo, dokler vas ne odpokličem. Če bi šla ven, pojdete za njo in je ne izpustite iz oči. Če pa pride kdo k njej, me morate tisti mah obvestiti.«

»Ukazi vaše Visokosti bodo do pičice izpolnjeni.«

Sandrigo se je pomirjen vrnil domov.

V svoji borni sobici pa je Juana težala na postelji in obupno ihtela...

Med tem ko je Juana v obupu točila grenke solze nad svojo nesrečo in se z grozo izpraševala, ali naj bo ljubosumna na Bianco — med tem je Sandrigo pomerjal svojo novo obleko.

Malo prej so mu bili namreč prinesli čisto novo opremo, ki jo je nocoj prvič oblekel. Ta oprema je sestajala iz vijoličastih dokolenk, zametaste kamižole iste barve, kratkega plašča, podloženega z vijoličasto svilo, in čepice z belim peresom in našivom, na katerem je bil uvezen beneški lev. Na jermenu, pretkanem s svilo, mu je visel paradni meč, za pasom pa je imel zataknjeno kratko bodalo z zlatim ročajem, privarjeno na zlato verižico.

Ko je imel to opravo na sebi, se je Sandrigo pogledal v zrcalu.

»Kdo bi spoznal v meni razbojnika Sandrigo?« je zamrmral. »Mislim, da nihče.«

Zdajci pa je usmev, ki mu je zletel čez obraz, zastrl teman oblak.

»Ne, nihče... še moji nekdanji gorski tovariši ne.«

Obleka se mu je res imenitno podala, in Sandrigo je postal kavalir od nog do glave.

Obril si je bil razmršeno brado, ki jo je prej nosil, in si skrbno počesal črne lase, ki si jih je kajpada poprej nakodral. Njegov obraz, kakršen je bil zdaj, je bil za površnega opazovalca celo prikupen.

Toda tisti trenutek je ta obraz zbujal samo grozo.

Z namršenimi obrvmi in trdimi očmi, kazaje svoje bele zobe v pretečem režaju, je Sandrigo premišljal:

»Ha, ha, Juana! Po njeni zaslugi bom našel tistega, ki me je pregnal iz gora, ki mi je ukradl moje kraljestvo. In tisti dan gorje mu! Daj, mala moja Juana, le vrni se k svojemu dragemu zaščitniku Rolandu Candianu; le idi, hčerka moja, in pokaži nam pot!«

Nenadoma pa je mrki izraz spet izginil z njegovega obraza.

Sandrigo si je posadil kapo na glavo in njegove misli so se obrnile drugam.

v 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobl in svetloliko srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

Za vas, lepa gospa...

Žena pri toaletni mizi

Napisala Helga Herling

Zgodba o ustvarjanju najbrž ni popolna. Ni dokazano, toda videti je, kakor da bi bila Eva razen jabolk dobila od Boga še poseben recept, kjer bi bilo morda napisano, kako bo lahko svojo lepoto povzdignila pred skeptičnim Adamom tudi takrat, ko bodo prišla nerodna leta staranja. Vsekakor bi se toaletna mizica v vseh zgodovinskih časih lahko merila z današnjo.

Egipčanke

Ženske so se začele šminkati iz dveh vzrokov, ki sta še danes v veljavi. Iz napuha in želje, da bi svoje prednosti poudarile, razen tega pa še iz dolgočasia.

Tako poročajo že iz časov osemnajste dinastije, ki je vladala okoli leta 1500 pr. Kr. rojstvom, tedanji pisatelji, da se Egipčanke šminkajo največ iz dolgočasia. Imele so pač preveč prostega časa, oziroma pravega dela niso imele. Edina dolžnost, ki se jim je nalogali moške, je bila ta, da jim morajo biti všeč in zato so se mazale z rdečo šminko iz Fenicije in negovale telo z masažo in olji. Za čiščenje telesa so uporabljale samo dvanaest različnih mazil, ki pa jih danes več ne poznamo. Razen tega so imele še zlat prah za posipanje las, lepo dišeče rastlinske izvlečke za obraz, nekakšen valjar za masažo, podoben današnjemu, ki je bil narejen iz lesenih kroglic, nabranih na vrvi. Takrat je morala biti pač »slikarska umetnost« na višku. Užitek žensk pri tej svoji »umetnosti« je tako vplival na časovni okus, da niso šminkali samo slik, ampak tudi mrtvece in kipe bogov. Posebno ti kipci so zanimivi. Duhovni so jih vsak dan umivali in nanovo slikali.

Rimljanke

Davno pred ustanovitvijo rimskega svetovnega imperija so poznali samo eno vrsto Rimljanek. Zvesto mater, ki žrtvuje vzlic materinski ljubezni svojega sina domovini. Tako vsaj pripovedujejo zgodovinarji. Tiste Rimljanke, ki jih cpeva Ovid in drugi pesniki, so napravile negovanje lepote v starem Rimu za pravo obrt in so morale biti mešanica dam in kokot, take, kakor je bila Poppaea Sabina, Neronova ljubica. O njej poroča kronika med drugim tudi to, da se je kopala vsak dan v mleku, ki ga je dajalo sto oslic, da bi njena koža ostala lepa.

Nekaj receptov za sestavljanje lepo dišečih mazil in olj poznamo še danes, prav tako tudi njihovo ceno. Tako je stalo takrat nardovo ali cimetovo mazilo do tristo denarjev. Razen olj in mazil so uporabljale tudi suhe parfume in posebne parfume v obliki kroglic. Številna so bila tudi

sredstva za šminkanje in barvanje las. Da je dobavljala Germanija sredstva za barvanje las in tudi ponarejene lase, vidimo iz neke Ovidove pesmi. »Za svojo lastno glavo si mešala strup. Germanija ti bo poslala ugrabljene kodre.« In v pesmi »Ars amandi« (umetnost ljubljenja) piše isti pesnik: »Ženske si barvajo lase. Če si jih mažejo z germanskimi zelišči, postane barva po tej umetnosti še lepša ko prej.«

Žena v srednjem veku

Nobeno gibanje, nobeno zatiranje ni moglo potlačiti dostikrat pretirnega uporabljaja šminke. Na toaletni mizici žene srednjega veka dobi-

Tip sodobne lepe in elegantne ženske: Greta Garbo (Foto MGM)

mo največkrat zelo škodljivo svinčvo šminko in škrlatno rdečo barvilo, ki ju poznamo že iz starega veka. Ženske so najbolj negovale obraz, med ko so ostalo telo zanemarjale. Tudi Luther in njegovi pristaši, ki so hoteli s svojimi reformami poenostaviti življenje, niso mogli vzlic prepovedim in opominom iztrebiti te razvade. Takrat so duhovni pravili ženskam: »Nikar si ne prebadaj ušes in ne barvaj obraza s svinčvo in škrlatno šminko!« Ženske se za te opomine niso zmenile. Saj je že stara stvar, da moško upiranje malo zaleže, če si žena kaj vtepe v glavo. In ko je postalo šminkanje po reformaciji spet aktualno, se niso vpraševali, ali je sploh dovoljeno, temveč samo to, ali naj bodo lica bela ali rožna. O tedanji razširjenosti šminkanja si ustvarimo lahko precej jasno sliko, če preberemo neko pesem iz dvanaajstega stoletja: »S svojim gospodskim kerakom in tujo barvo na obrazu hočejo kmetice v vsem posnemati hčere bogatih mož.« Naše prababice iz petnajstega in šestnajstega stoletja so imele celo kopico depotil in star pregovor iz tistega časa trdi: »Prisiljena ljubezen in umetna rdečica — choje ni vredno beliča.« Neki menih godrnja v svoji pridigi: »Nekatere se

praskajo po obrazu. Druge si režejo s pločvino obrvi. Tretje, ki jih nimajo, si jih slikajo s sajami.«

Parizanke okoli leta 1700

Če govorimo o negovanju lepote, seveda ne smemo pozabiti Pariza. Na dvoru solnčnega kralja in njegovih naslednikov je postalo šminkanje in mazanje prava kultura. Najbolj znana je iz tega časa markiza de Pompadour. Zgodovinar iz tistega časa poroča, da je parfum, raztopljen v alkoholu, njena iznajdba, da pa je nastala iz potrebe, ker slavna kraljeva ljubica ni mogla videti vode. Dobe sedno piše o njej: »Smrdela kakor mrhovina.« Ni treba, da bi bila ta ugotovitev resnična. Morda je samo spletko njenih številnih sovražnikov.

Takrat so začele ženske nositi tudi lepotni oblič. Uporaba šminke in pudra je bila tako splošna, da je leta 1780 ponudila neka trdka francoski vladi pet milijonov funtov za monopol na rdečilo. Prav tedaj so tudi že šminkali v Parizu in v Rimu odlične mrtvece, in zgodilo se je, da so na petrograjskih ulicah ženske beračile, toda nikar si ne mislite, da za kruh, — za šminko.

Današnja žena

Naj bo Francozinja, Japonka, Rusinja ali Američanka, slednja neguje svoje telo, ker je morala priti do spoznanja, da zmagujejo danes samo prikupne ženske. Neguje se z vsemi sredstvi in uspeh je tak, da imamo še danes šestdesetletna dekleta, ki igrajo tenis. »Ohrani svoje telo mlado!« je danes ukaz, zakaj le v mladem telesu more bivati mlada duša.

Naj vam povemo iz neizmerne polja moderne kozmetike samo eno najvažnejših zapovedi: »Gojiti moraš sport, če hočeš ostati zmeraj mlada!« Po pravilih moderne kozmetike more biti staranje samo posledica zanemarjenja in kje je še danes ženska, ki se zanemarija?

Pričnite čim prej

s pravilno nego obraza

in se obrnite na izučeno kozmetičarko

DARINKO VDOVIČ

LJUBLJANA, Gradišče 4

vhod skozi trgovino

Kako v Hollywoodu hujšajo

Filmska zvezdnica mora biti lepa, mlada in vitka. Lepoto lahko obnavlja na tisoče načinov. Spretna razsvetljava lahko pričara mladost, ali vsaj videz mladosti. Vitkost pa je vzlic vsem krojaškim umetnijam težko pričarati. Če hoče igralka igrati zasanjano ali zapeljivo junakinjo, če hoče čutiti ali vzbujati strasti, mora biti pač vitka in — kar je še težje vitka mora tudi ostati.

Neki časnikar je pisal, da se Joana Crawfordova, svetovno znana filmska igralka, že dolgo let ni do siteda nadjela. Vse samo zato, da bi ohranila

Izšla je
Druga številka

Fotoamaterja,
edinega mesečnika te vrste v
slovenskem jeziku. Pišite takoj,
da vam pošljemo list na ogled!

FOTOAMATER JE NEOBHODNO POTREBEN
VSAKEMU AMATERJU — IN STANE ZA (3 ST.)
TEKOČE LETO LE DIN 10.- UPRAVA

LJUBLJANA - PREŠERNOVA ULICA 5/1
POŠTNI PREDAL 190

svojo vitko postavo. Reči moramo, da se ji je to dobro posrečilo, da pa postaja njen obraz nekam koničast, kar je znak neprestanega pritrgovanja. Druge se niso tako dobro odrezale. Marie Prevost, ki je zaradi svoje obilnosti dobivala samo drugovrstne vloge in je hotela na vsak način shujšati, da bi se pomaknila med imenitnejše igralkice, je nevarno obbolela. Nekatere igralkice so morale svoje hrepenenje po vitkosti plačati celo z življenjem. Morda še niste pozabili Barbare La Marr. Toda nikar ne recite, da so te žrtve filma prismojene. Pogodbe so neizprosne: posebna točka določa največjo težo, ki jo sme doseči igralka, da ne izgubi službe.

Zelo priljubljen način hujšanja v Hollywoodu je dijeta iz ovčjih koteletov in ananasa. Dva koteleta in rez ananasa za malico, dva koteleta in dve rezi ananasa za kosilo. Drugi način hujšanja je v tem, da mora igralka živeti vsaj en dan na teden samo od oranžnega soka. Kruh, surovo maslo in slaščice, teh jedi jedilni list filmskih zvezd ne pozna. Nekatere igralkice delajo sicer tako, da pojedó normalno kosilo, toda pozneje ga odstranijo — z lepimi besedami povedano — na rimski način. Ta način ni slab, le nekaj pri njem trpi. Zelo dec. Igralka prav kmalu začuti, da ji začenja nagajati.

Razen tega je še cela vrsta zunanjih sredstev, ki jih uporabljajo hollywoodske lepote: parafinove obloge, ki so izvrstne, če je srce zdravo, vsakdanja telovadba v kavčukastih hlačkah, s kavčukastimi obvezami nogah in dvema ali tremi volnenimi sweatri. Če igralka tako telovadi dalj časa, lahko izpoti sedem do osem kilogramov masti.

Negovanje rok

Ni še dolgo, kar so ženske začele negovati roke. Naše stare matere so gledale samo na to, da so bile lepo bele, neokusno pa se jim je zdelo barvanje nohtov s katerimikoli sredstvi.

Lak za nohte so uporabljali samo v gledališču. Danes si ženske rdeče nohte, najnovejša moda, ki so jo prinesli iz Afrike, pa bo šla še dalje. Ženske bodo barvale konce nohtov z vijoličasto, zlato ali srebrno barvo.

Koliko se bodo potem pečale z ročnimi deli, si lahko mislimo. Tiste, ki se ne mislijo od njih ločiti, so začele nositi pri delu rokavice.

Ako Vam naš list ugaja,

ga pokažite svojim prijateljem in ga pošljite kot tiskovino svojim sorodnikom v Francijo, Nemčijo, Ameriko in drugam

O filmih in igralcih

Rasputin - demon žensk

Preprost mužik, ki so ga proglasili za čudodelca. — Menih in zapeljivec žensk. — Njegov usodni vpliv na carja

Kdo še ni čul o Rasputinu? O skrivnostnem Rasputinu, ki je igral tako tajinstveno vlogo v Rusiji pred vojno, med vojno in za dobe razpadanja velikega ruskega carstva?

Rasputin je bil preprost kmet velike in močene postave, ki se je znal iz neznanega sela neizmerno ruske države popeti do carskega dvora in postati iz navadnega meniha ugledna politična osebnost v prestolniškem Petrogradu. Osebnost, ki je z vsemi svojimi napakami tako globoko posegla v državne posle, da so bile njegove besede odločilnega pomena.

A Rasputin ni igral vloge samo v političnem življenju; bil je tudi velik ženskar in razuzdanec, ki so mu bila odprta pota do najlepših in najvplivnejših ruskih žensk.

Povest o Rasputinu je prišla v zgodovino in je silno zanimiva. Zato ni čuda, da so jo sklenili obdelati tudi za govoreči film. Tako je nastal veliki film »Rasputin — demon žensk«.

Evo nekaj besed o življenju tega skrivnostnega človeka.

Debel sibirski sneg pokriva Pokrovskoje selo. Mrak je. Po zasneženi cesti se vozita v saneh tobolski škof in Petrov, uradnik petrograjske vlade. Ustavita se pri vaškem popu. Nalego imata, da izvedeta strogo preiskavo proti kmetu Grigoriju Rasputinu, ki se izdaja za čudodelca, »zdravil« bolnike in dela čudeže. Razen tega ta »božji človek« zapeljuje kmetiška dekleta in žene. Luša, hči bogatega kmeta, je njegova najnovejša žrtev. Njen oče je šel k škofu in ga ova-dil. Vaški pop zahteva, da oblasti Rasputina aretirajo. Že se zdi, da se bo to zgodilo, ko se pojavi pred popovo hišo cela povorka Rasputinovih privrženecov, ki zahtevajo, da jim čudodelca puste. Ta prizor napravi na škofa globok vtisk; zato sklene vzeti Rasputina s seboj v Petrograd.

Rasputinov prihod v prestolnico je odločilen za njegovo bodočnost. Glas o njegovih čudodelnih močeh se je razširil po vsem mestu in prodrl tudi na carski dvor. Mladi carjevič Aljoša trpi za hudo krvno boleznijo in mu grozi smrt. Car in carica stojita pri njegovi postelji, zakaj bliža se kriza in zdravniki ne vedo več pomoči. V tem obupnem polčrčaju pripelje dvorna dama Virugova, caričina intimna prijateljica, pred carjevičevo posteljo Rasputina. In pred čemi obupajočih roditeljev se zgodi čudež: Aljoševa bolezen se vidno obrne na bolje. Kriza je minila, carjev obraz se razvedri, prvič po dolgem času. Tako je Rasputin postal prijatelj carja in carice.

Rasputinov vpliv je velikanski, zakaj še sam car se ravna po njegovih nasvetih. V Rasputinovo hišo začno prihajati ljudje vseh slojev: generali in kmetje, berači in bankirji, dvorne dame in ministri — vsi bi se radi okoristili z njegovo vplivno besedo. Rasputin se zaveda svojega močnega položaja in na dan udari spet njegova prava narava: v njegovein stanovanju se vrše nočne orgije, polne razuzdanosti in strasti. Ženske ne morejo odoleti njegovim skrivnostnim ča-

rom in se mu udajajo. Tako se zgodi tudi z Mušjo, mlado in lepo plemkinjo, ženo poročnika Suškova. Posledica je atentat na Rasputina, ki ga izvrše njegovi sovražniki v dogovoru z vlado. Car vidi, da je življenje njegovega prijatelja v nevarnosti, in ga prosi, naj za nekaj časa Petrograd zapusti. Rasputin se vrne domov v Pokrovskoje. Tam se spet sreča z Lušo — tisto Lušo, ki jo je bil pred odhodom v Petrograd zapeljal. Njen oče hoče te pot dejansko z njim obračunati; toda posreči se mu le na pol.

strupa. Ali se je zgodil čudež? Strup na Rasputina ne deluje! Tedaj potegne Jusupov revolver izza pasu in ga sproži v Rasputina, ki se zvali po tleh. Nato odide po ostale zarotnike. Ko se vrnejo, vidi, da se je na smrt ranjeni Rasputine z uprav nadčloveškim naporom zavelel iz zarotniške hiše na ulico. Tam ga je že čakal Puriškov; njegov strel je dokončal Jusupovo delo.

Po tolikih poljubih lepih žensk je smrt pritisnila svoj poslednji poljub na Rasputinova usta...

Conrad Veidt kot Rasputin

Rasputin je nevarno ranjen in je za tedne prikovan na posteljo, kjer se bori z mrzlico. V tem napoči poletje 1914 in z njim mobilizacija: Rasputin zve, da se je car odločil za vojsko.

Ko ozdravi, ga car vnovič pokliče v Petrograd. Spet se pokaže njegov vpliv, zakaj vladar poslušja samo njega. Tako postane Rasputin najvažnejša in najodličnejša osebnost v Rusiji.

Parlament in vojaški krogi so bili že zdavnaj opazili Rasputinov katastrofalni vpliv na usodo Rusije. Kako naj mu ga izvijejo iz rok? Ubiti ga morajo! Tako pride do zarote, ki jo vodijo knez Jusupov, oficir Suškov, poslanec Puriškov in zdravnik dr. Lasov. Neko noč, ko je bilo že vse pripravljeno, pripelje knez Jusupov Rasputina v svojo palačo, kjer ga sprejmejo Suškov in ostali zarotniki, na videz hoteč nadaljevati veseljačenje in popivanje. Na dano znamenje puste cslali zarotniki Jusupova na samem z Rasputinom in knez porabi priložnost in nasuje v njegov kozarec

Taka je povest o Rasputinu in ob enem vsebina velikega filma, ki so svetovni listi napisali o njem same lepe in pohvalne kritike.

Glavno vlogo igra Conrad Veidt. Zelo težka je in dobro jo more odigrati samo velik karakterni igralec. Tudi Veidtovi partnerji so prav dobri: Paul Otto, Hermína Sterler, Elza Temary, Brigita Horney i. dr.

Današnja številka ima 12 strani. Vkljub temu stane samo 2 Din.

Vsaka številka našega lista je urejena s skrbjo in ljubeznijo. Vsaka številka zahteva dosti truda in denarnih izdatkov. Storitorej uslugo in pokažite naš list svojim prijateljem in znancem! Poravnajte točno dolžno naročnino! Tako boste najbolje dokazali, da ste z listom zadovoljni.

»Rasputin — demon žensk« je eden izmed najboljših filmov letošnje sezone in je stal mnogo truda, potrpljenja in denarja. V njem pridejo do polnega izraza igra, glasba in fotografija. Film bo v kratkem predvajal ljubljanski kino »Matica«, kar toplo pozdravljamo v trdnem prepričanju, da bodo z njim tudi naši čitatelji zadovoljni.

Življenje Conrada Veidta

Ko je hodil v Berlinu v gimnazijo, se je pokazal slabega učenca. Najrajši bi bil postal zdravnik, pa je izprevidel, da bo bolje, če študij pusti in se posveti čemu drugemu. To druga je bilo gledališče.

Med vojno ga je zadel strel in je bil posledaj sposoben samo še za garnizijsko službo. Zato se je lahko posvetil gledališču. Leta 1916 je že igral v berlinski drami, in sicer same velike vloge. Kmalu je zaslovel, tako da so ga že prihodnje leto povabili k filmu.

Veidt je od takrat igral v neštetihi filmih. V večini izmed njih glavne vloge, ki jih je odigral z velikim umetniškim razumevanjem. Zvočni film je še bolj podčrtal njegove velike sposobnosti in ga postavil v vrsto najslavnejših igralcev sveta.

Pred nekaj časa je po 15-letnem premoru spel nastopil na berlinskem odru. Listi so prinesli o njegovih nastopih same pohvalneocene.

Conrad Veidt je še mlad, saj ima komaj 38 let. Živi v srečnem zakonu in je nad vse nežen oče svoji sedemletni Veri.

Lily Damita — Kreugerjeva prijateljica

To ni morda senzacionalno poročilo iz zasebnega življenja filmske igralkine in čudaškega moža, ki je znal prepričati svet, da ima neizmerno milijone, čeprav se je sedaj izkazalo, da je teh milijonov zelo malo. Ne — Lily Damita, ki smo jo dostikrat srečali v zvezi s pomembnimi imeni in ki naj bi bila že večkrat postala nevesta znanih osebnosti, ni bila tista tajinstvena prijateljica kralja vžigalic Ivarja Kreugerja, tista mlada dama, ki je igrala največjo vlogo v ugibanjih o Kreugerjevem zasebnem življenju! Lily Damita so izbrali le za glavno junakinjo v novem ameriškem filmu, ki se bo imenoval »Kralj vžigalic« in bo slikal Kreugerjevo življenje.

Moja kuhinja — moj dom

Kaj bi skuhala?

Jajčne omelete z ledvicami za pet ljudi

Za vsako osebo vzemi 5—6 dek ledvic. Prereži jih podolgem, oluščiči kožico in iztrebi loj, potem pa jih položi za pol minute v vrelo vodo. Ledvice se, med tem nagrbaničijo in izgube neprijetni vonj. Potem jih vzemi iz kroga in deni za nekaj minut v mrzlo vodo, nato pa posuši in razreži na lističe. Potem razreži košček čebule in ga zarumeni na maslu ali pa na fini masti v ponvi za omelete. Na vročem ognju praži ledvice pol minute, potresi jih z žličko moke in zalij s tremi žlicami pečen-kine omake ali pa dobre juhe. Da izboljšaš okus, priliješ lahko še malo vina ali pa dodaš nekaj svežih gob, ki si jih razrezala na lističe. Pripravljanje ledvic samih ne sme trajati več kakor tri minute, ker postanejo sicer trde.

Potem stepi za vsako osebo dve jajci, osoli jih, potresi s poprom in zlij na razbeljeno mast. V kozici za omelete jih mešaj, dokler se jajci ne strdita. Ledvice stresj na sredo, omelete zavij in jih serviraj s solato ali pa s pečenkinjo omako.

Indijska teletina za pet ljudi

Štiri deke masla ali masti praži z dvema žlicama drobno sekljane čebule in strokom česna. Vrzi na mast 75—80 dek teletine, ki si jo narezala na precej velike kocke.

Vse skupaj praži, dokler ne porjavi. Ko se pokaže čista mast, potresi meso z žlico moke in žličko curryjevega praška, zalij še s štirimi decilitri vode ali juhe, osoli, pokrij in mehko duši. Potem zloži meso v skledo, zalij z omako in potresi z drobnosekljanim peteršiljem.

Svinjski karé za pet ljudi

En kilogram mladega svinjskega karéja kuhaj nekaj minut na vodi. Potem ga vzemi iz lonca, zaveži kožo po dolgem in počez, da nastanejo majhni kvadrati. Potem karé operi, osoli in odrgni z zdrobljenim česnom in kumno. Nato ga polij z mastjo in med pogostim obilvanjem peci dobro

uro. Kožo smeš zalivati samo z mastjo, da postane trda in hrustava. Karé serviraj s kumarično ali zeljnato solato.

Zeljната solata

Majhno zeljnato glavo razreži kakor rezance in pripravi s kisom, soljo in zelenim peteršiljem. Preden jo misliš servirati, praži v ponvi pet do šest dek na kosce razrezane slanice, dokler ne dobiš ocvirkov. Vroč mast zlij potem na zelje. Premešaj jo in nesi takoj na mizo. Tako pripravljeno solato moraš servirati na vročih krožnikih, sicer se mast strdi in postane jed skoraj neužitna.

Dobre, poceni omake in majoneze

Vsaka dobra omaka ali majoneza izboljša okus mesa. Gospodinja, ki ji meso ostane, napravi lahko iz njega izborno malico. Prinašamo nekaj dobrih preizkušenih receptov.

Hitra majoneza

Potrebščine: Celo jajce, sirov rumenjak, štiri žlice kisa, žlica gorčice, ščepec belega popra, ščepec soli, ščepec sladkorja v prahu, dve žlici vode.

Priprava: Vse potrebščine točles nad ognjem, dokler ne postane zmes gosta in penasta. Potem jo v porcelanasti ali stekleni posodi deni na hladno.

Hren z jabolki

Potrebščine: Pol kile jabolk, pet dek hrena, tri deke sladkorja, tri do štiri žlice kisa, nekaj vode.

Priprava: Jabolka olup, razreži, duši v malo vode, pretlači in zmešaj z nastrganim hrenom, sladkorjem in vodo.

Drobnjakova omaka

Napravi hitro majonezo, potem primešaj tri do štiri žlice sekljanega drobnjaka in dve trdo kuhani jajci. Vse skupaj postavi na hladno.

Tatarska omaka

Potrebščine: Majhna kislá kumari-ca, pol sardole, malo čebule, petršilj.

Priprava: Te potrebščine drobno sekljaj in zmešaj s hitro majonezo. Potem jo postavi na hladno.

Mrzli hren z žemljo

Potrebščine: Tri žemlje, osminka litra goveje juhe, tri do štiri žlice kisa, tri deke hrena.

Priprava: Žemlje nastrgaj, polij z vrelo juho in zmešaj s kisom in nastrganim hrenom.

Gorka kumarična omaka

Potrebščine: Štiri kisle kumarice, tri deke masti, pet dek moke, majhna čebula, petršilj, osminka litra kisle smetane, ščepec popra.

Priprava: Drobno sekljane čebulo in petršilj vrzi v mast, primešaj moko, zarumeni in zalij z vodo ali govejo juho, potem dodaj smetano in poper ter dobro prekuhaj.

Če še ne veš

Najstarejša oblika pripravljanja jedi je pečenje na ražnju. Zadnje čase je postalo spet moderno.

Kuhinjsko orodje in jedilni pribor ne sme imeti preveč okraskov, vbo-klin in izboklin, ker se v njih nabira nesnaga.

Kondenzirano mleko je zato tako sladko, ker ga izdelujejo s pomočjo trsnega sladkorja.

Telečje noge dajo dobro hladetino, pa tudi dobro pečenko. Telečja glava v omaki je celo prava slaščica.

Krompir je ena najbolj vodenih jedi. Beljakovin in masti ima le malo, pač pa dosti škroba. Kaleč krompir postane sladek, ker se med kajlenjem izpreminja škrob v sladkor.

Pri sušenju jabolk, hrušk in marelic sadeži izgube barvo. V zadnjem času prihaja iz Amerike zelo svetlo in komaj posušeno sadje. Ti sadeži so zelo žvepljeni in zato nezdravi.

Kava zmanjša utrujenost in potrebo po spanju ter poveča veselje do dela. Če pa je užijemo preveč, nas razburi, ker deluje na srce in povzroči nespečnost.

Star pregovor pravi: »V vinu in pivu utone več ljudi kakor v vodi.« Zalibog je ta pregovor preveč resničen, posebno pri nas.

Če hočeš, da bodo rumenjaki lepo rumeni, jih pred uporabo potresi z nekaj zrni soli in pusti tako nekaj minut.

Za Vas

je »Družinski Tednik Roman« odličan insercijski organ. Njegova vsebina je zanimiva in napeta od prve do zadnje strani. Zato je tudi njegova prodajna moč prav dobra. Razen tega je list

ves teden

aktualen. Ves teden roma iz roke v roko, iz hiše v hišo. Ves teden je predmet razgovorov in bralci ga z napetostjo in z veseljem pričakujejo.

Sedem dni

Vam zato prodaja Vaše blago. — Sedemkrat menja hišo in roke in sedemkrat je njegova oglasna vrednost večja, kakor si mislite. Zato poskusite oglašati v »Družinskem Tedniku Romanu«! Uspeh ne more izostati. Za našim listom stoje tisoči kupcev, ki v prvi vrsti kupujejo blago, katero priporočajo njihov list. Poskusite! Prepričali se boste.

Okusna jajčna jed. Kadar delaš jajčno jed, vzemi za vsako jajce pol žličke nastrganega sira. Jajčna jed postane potem okusnejša in tečnejša.

Ženske v časnikarstvu

Iz statistik in iz odgovorov na vprašanja raznih berlinskih listov vidimo, da je nemški tisk zelo moško orijentiran. Zveza »Berliner Presse« sploh ne sprejema žensk za člane. Tudi v zvezi nemških izdajateljev ni nobene ženske. V odboru društva nemških časnikarjev ni nobene ženske, čeprav ima društvo vsega skupaj 120 članic. Samo neka sekcija ima žensko odborico. Solastnic ali lastnic listov je 94, prokuristke 3, zunanjih dopisnic posameznih listov pa skoraj ni. Med nemškimi ženskimi časnikarkami je največ urednic modnih koticov. Med tridesetimi listi je samo petnajst takih, ki imajo posebno žensko rubriko, a od 48 ženskih listov je le 20 takih, ki jih ženske urejajo. Cela vrsta je takih listov, ki se bavijo samo z ženskimi vprašanji, vendar sodeluje pri njih le malo žensk.

Električna zelenjava

Kako grejejo z elektriko zemljo — Sedem žetev v enem letu — Zanimivi poskusi vrtnarjev

Neki berlinski vrtnar je imel od lanskega oktobra doslej sedem žetev in v kratkem ga čaka osma: obiranje paradiznikov.

Kako je to dosegel? S tem, da je s pomočjo elektrike grel zemljo brez prestanka 48 ur in ko jo je na ta način segrel na 20° Celzija, je to toploto obdržal. Vsa čarovnija je s tem razkrita.

Dejstvo, da mora Nemčija uvažati vsako leto ogromne količine zelenjave — lani skoraj za 2 milijardi dinarjev — je bilo vzrok, da so napravili celo vrsto poskusov, kako bi mogli vzgojiti več zelenjave doma.

Poskušali so na razne načine, kako bi segrevali tla, toda vsi načini so imeli več slabih kakor dobrih strani. Cevi z vročo vodo in soparo so odpovedale predvsem zato, ker se jih jedka gnojila prehitro uničila. Poskušali so tudi »namakati« tla s soparo s pomočjo glinastih cevi, toda s tem

so samo povečali množino vode v zemlji, ki je rastlinam škodovala.

Zdaj pa so »Saške elektrarne« napravile v Siegmardu poskuse s posebnimi stroji, ki so se dobro obnesli. Nobernih škodljivih posledic ni bilo, pač pa se je izkazalo, da rastline že zaradi elektrike same dosti bolje uspevajo kakor normalno in da se na ta način čas njihove rasti zelo skrajša.

V pokritem cvetličnjaku so položili 30 centimetrov globoko enajst električnih kablov, ki so bili spiralno zaviti. Njih skupna dolžina je znašala 550 metrov. Nad kabli je bila še dva centimetra debela plast rumene ilovice, ki ne propušta vode, da so kabli ostali suhi in da jih vrtnarji niso z lopatami presekali. Še bolje so se izkazale goste mreže, ki so jih položili na kable. Vsaka dežnica in voda, ki nastane ob topljenju snega, pade s steklené strehe v betonski vod-

njak, kjer se zbira. Od ondod jo potem razdele s pomočjo strojev, ki jih žene elektrika, po posameznih ceveh za namakanje; ki jih lahko tudi popolnoma zapro. Na ta način je razen toplote in zraka in tal umetno ustvarjena tudi vlaga in vrtnar je lo lahko poljubno uravnava.

Med tem ko je plast ilovice varovala rodovitno prst, so grel električni kabli tla 50 m brez prestanka in nato so zasadili v zemljo sadike solate in repe. Da bi primerjali uspehe brez pomoči elektrike in z njo, so zasadili enako močne sadike tudi v tla, ki jih elektrika ni grela. Vse ostalo je bilo vsakdanje vrtnarsko delo. Dne 23. novembra 1931 so sadike posadili, prve glavice solate pa so dozorele že čez mesec dni. Z merjenji med rastjo so ugotovili, da tudi tla sama dobro zadržujejo toploto. Med tem ko je zunaj padla temperatura celo na 15 stopinj pod ničlo, je bila v cvetličnjaku največja razlika 4 stopinj. Ko so začeli solato rezati, so za nekaj dni ustavili ogrevanje, da je listje postalo bolj lahko in odporno za prevoz.

Pri teh poskusih, ki jih še zmeraj nadaljujejo, so poskušali še več rastlin. V decembru so vnovič zasadili solato in vmes repo, potem pa paradiznike, ki se zdaj neprestano rde in vmes kolerabice. Zdaj bodo spet zasejali solato. Z računi so tudi ugotovili, da se ta način pridelovanja izplača.

Vsi izdatki za ogrevanje in polaganje kablov so znašali 1283 mark, dohodki za prodano zelenjavo pa 1519 mark pri vsaki žetvi. Če računamo samo dve žetvi, je torej vsakič 460 mark dobička. Pri tem pa moramo poudariti še to, da lahko uravnamo čas za drugo žetev tako, da dosežemo najvišje cene in s tem dobiček še znatno povečamo.

Uporabljanje električnega toka je zalibog zdaj cmejeno na povrtnino, poslužujejo se ga lahko samo vrtnarji, med tem ko za preprostega kmetovalca še ne pride v poštev. Vendar je doslej to edini nedostatek. Ko pa bo tehnika premagala tudi njega in ko bo elektrika znatno cenejša kakor zdaj, bo postala pravi naslednik solca...

Priporočam se Vam

Slavija

jugoslovanska

zavarovalna banka

v Ljubljani

Telefon št. 2176 in 2276

za vse vrste elementarnih in življenskih zavarovanj. Zastopstva so v vseh večjih krajih naše banovine, kakor tudi vse kraljevine

DNEVNO SVEŽE
PRAŽENA KAVA

LJUBLJANA
VODNIKOV TRG ST. 1

Da ne pozabim!

Še danes moram poslati naročnino za „Družinski Tednik Roman“

Znižali smo cene

vsem čevljem domačega in tujega izvora za gospode in dame. Oglejte si naše blago in izbiro, predno kaj kupite.

A. ŽIBERT
trgovina s čevlji
LJUBLJANA
Prešernova ulica

Spolne bolezni,

sifilis, kapavica, beli tok so ozdravljive brez strupenih vbrizgavanj, brez živega srebra in salvarzana. Tisoči žen in mož enodušno hvalijo svoje ozdravljenje (trajno) na priroden način s preparatom „VIGI-TABL“ brez motenj v izvrševanju poklica. Sijajna priznanja. Tisoče zahval. „VIGI-TABL“ učinkuje z jamčeno, sigurno in prav hitro. Učinki so naravnost presenetljivi. Prof. Herry se je o njih izrazil, da „delajo prave čudeže“. Uporabljanje je za zdravje povsem neškodljivo. Cena Din 120.—, posebno za stare slučaje Din 200.—. Poskusna pošiljka Din 90.—. Pošiljka diskretno le HAVELKOVA Pharm. laboratorij ALDE, Praga-Vinogradi, Slezijska 116 - T. R. 801. Pošt. predal 28. C. S. R.

RUFF ČOKOLADA
BONBONI
● Veselje vsake družine! ●

Zabava za vso zimo

Lepo in prijetno zabavo za jesenske in zimske večere Vam nudimo. To je zaklad prekrasnih feljtonov, romanov, zgodbic, nešteto dobrih smešnic in obilo drugega zabavnega gradiva. To so celi letniki »Družinskega Tednika Romana«, ki so že marsikaterega razveselili in mu osladili mnoge ure in večere. Letnik I 1929 stane vezan Din 35.—. Letnik 1930 stane vezan Din 90.—. Letnik 1931 stane ravno tako vezan Din 90.—. Če pošljete Din 180.—, dobite poštino prosto (velja za Jugoslavijo) vse tri letnike. Za inozemstvo računamo vezani letnik kot celoletni abonma za inozemstvo. Zahtevajte še danes naš izčrpn prospekt!

Uprava

»Družinskega Tednika Romana«,
Ljubljana, Dunajska cesta 29/I.

Kupujte domače izdelke
jugoslovanske tvornice

Dr. A. Oetkerja

Sartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za šartelj, 1/4 litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gosto teče z žlice. Peci ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. Oetkerjeve

špecialiteto se dobijo v vseh
špecerijskih in delikatesnih trgovinah.

Dr. Oetker, Maribor